

prosvetni delavec

Glasilo delavcev vzgoje, izobraževanja in znanosti Slovenije,
Ljubljana, 23. maja 1980 – št. 10 – letnik XXXI

Enakopravni v združenem delu

S sprejemom zakona o usmerjenem izobraževanju je slovenska skupščina zaokrožila celoto zakonskega urejanja vzgoje in izobraževanja in njenega mesta v sistemu samoupravno organiziranega združenega dela v Socialistični republiki Sloveniji. Veliko zanimanje celotne slovenske javnosti in zavzeto sodelovanje pri oblikovanju in odločanju o tej ureditvi dokazujeta, da se delovni ljudje zavedajo njenega daljnosežnega pomena za uspešen razvoj slovenske socialistične samoupravne družbe, pa tudi pomena, ki ga bo imela za njihovo življenje in delo in še posebej za življenje in razvojne možnosti njihovih otrok.

Delavci na področju vzgoje in izobraževanja so sodelovali v tem procesu tudi še s svojimi posebnimi interesi, saj jim novi položaj vzgoje in izobraževanja v združenem delu odpira nove samoupravne poti za uveljavitev svojega enakopravnega položaja med delavci v združenem delu.

Zakoni o svobodni menjavi dela na področju vzgoje in izobraževanja ter posameznih

vzgojno-izobraževalnih dejavnostih, ki so bili po daljših pripravah in poprejšnjih razpravah sprejeti v zadnjih mesecih, predstavljajo družbene usmeritve zlasti za izpolnitev dveh, sicer med seboj tesno povezanih nalog zgodovinskega pomena. Na temelju načel zakona o združenem delu opredeljujejo urejanje družbenoekonomskih odnosov na področju vzgoje in izobraževanja in omogočajo delavcem, da kot del svojih neodtujljivih pravic in odgovornosti za celotno družbeno reprodukcijo obvladujejo tudi vzgojo in izobraževanje. Hkrati pa skladno s temi načeli tudi uveljavljajo izhodišča in oblikujejo poti za celotno preobnovo vzgoje in izobraževanja na podlagi stališč in usmeritev dokumentov ZKJ in ZKS.

Navedeni zakoni predstavljajo predvsem okvir in usmeritev za politično, samoupravno in strokovno delovanje. Skladno z načeli našega političnega sistema bodo z zakoni začetno preobnovo še podrobneje opredelili zlasti uporabniki in izvajalci s samoupravnimi akti izobraže-

valnih skupnosti, z vzgojno-izobraževalnimi programi ter s samoupravnimi akti organizacij združenega dela, posebej še s samoupravnimi akti izobraževalnih organizacij. Delavci in občani v več tisoč organizacijah združenega dela in krajevnih skupnosti se bodo neposredno in v okoli osemdesetih občinskih in posebnih izobraževalnih skupnostih ter v Izobraževalni skupnosti Slovenije sporazumevali in dogovarjali, kako izraziti potrebe in interese svojih organizacij, celotnega združenega dela in posameznikov v ustreznih vsebinah in organizaciji vzgoje in izobraževanja, kako urediti medsebojne obveznosti v svobodni menjavi dela, kako solidarno in vzajemno opraviti skupne naloge in zagotoviti bistvene možnosti za izobraževanje na vseh območjih Slovenije. Sporazumevali in dogovarjali se bodo o tem, kako razvijati in usklajevati sposobnosti in interese posameznikov s potrebami združenega dela in celotne družbe, kako povezati izobraževanje in delo v stalen in enovit proces, v katerem bo delo

neločljiva sestavina vzgoje in izobraževanja, izobraževanje pa stalna pravica, dolžnost in možnost za vsakega delavca v združenem delu — in ne nazadnje tudi o tem, kako v mejah dohodkovnih možnosti delavcev v proizvodnji zagotavljati materialne možnosti za delovanje in razvoj vzgoje in izobraževanja mladine in delavcev.

Vzgojno-izobraževalni programi posameznih usmeritev in smeri usmerjenega izobraževanja se ne omejujejo več le na določanje vsebin. Pomembni bodo še posebno zato, ker bodo opredelili z zakonom začetan izobraževalni sistem, saj bodo zlasti z določbami o pogojih za vključitev v izobraževanje, o organizaciji vzgojno-izobraževalnega dela, o kadrovske in materialne možnosti za izvajanje izobraževanja ter o prilagajanju programov odraslim udeležencem tudi bistveno prispevali k stabilnemu usklajevanju vsebin, oblik in izvajanja izobraževanja s potrebami dela in s tem tudi vplivali na usmerjanje mladine in delavcev. V samoupravnih aktih organizacij združenega dela pa bo potrebno odgovorno in določno opredeliti zlasti naloge delavcev in postopke za samoupravno odločanje o opredeljevanju izobraževalnih in kadrovske potreb in načrtovanju izobraževanja ter o pravicah delavcev do izobraževanja in zagotavljanju njihovega enakopravnega položaja pri uresničevanju te pravice, kot ene od pravic iz dela.

Celotno zakonsko urejanje vzgoje in izobraževanja spodbuja in omogoča podružbljanje vzgoje in izobraževanja kot temeljnega načela družbene vzgojno-izobraževalne politike. Vzgoja in izobraževanje dokončno preneha biti funkcija države. Tako kot prehajata vzgoja in izobraževanje v sestav pravic in odgovornosti delavcev v združenem delu, postaja s tem tudi učitelj enakopraven in soodgovoren delavec v samoupravno organiziranem združenem delu, ki v svobodni menjavi dela uveljavlja in potrjuje svoj prispevek k oblikovanju osebnosti, zadovoljevanju ljudskih potreb in ustvarjanju družbenega bogstva.

V izvajanje izobraževanja se po svoje vključujejo samoupravno organizirani delavci in občani; to dosledno vgrajujejo novi zakoni na vseh področjih in ravneh izobraževalnega sistema.

Posebno mesto med temi pripada učencem oziroma študentom in drugim udeležencem izobraževanja, kot subjektom vzgojno-izobraževalnega procesa. Uveljavitev njihove dejavne vloge je idejnopolitična, pedagoška in samoupravna obveznost, ki jo bomo uresničili v celotni vzgojno-izobraževalni in samoupravni praksi, uveljavitev njihovega odgovornega soodločanja v upravljanju pa je tudi ena od bistvenih zahtev za oblikovanje delegatskega sistema in organov upravljanja vseh izobraževalnih organizacij in izobraževalnih skupnosti.

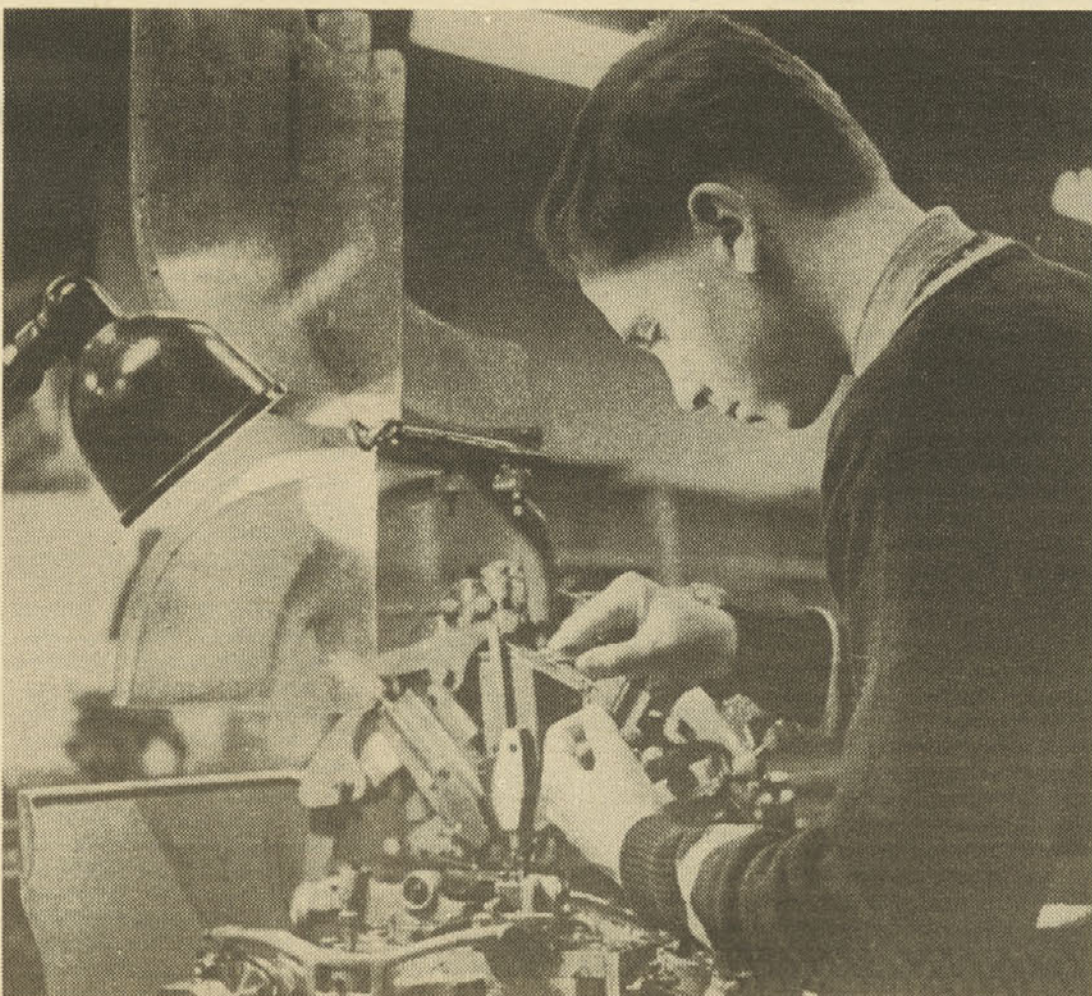
Novi zakoni so na področju vzgoje in izobraževanja začetni bistvene oblike sistema družbenoekonomskih odnosov in organiziranja izobraževalne dejavnosti. Samoupravna in izobraževalna praksa bosta oblikovali njegovo vsebino in uresničevali njegovo družbeno funkcijo v skladu z načeli samoupravne demokratičnosti in socialističnega humanizma. Zato ta sistem ni in ne more biti statična zgradba, ampak predvsem v celoto družbenih odnosov socialistične samoupravne družbe vpet okvir stalne politične in strokovne akcije za uresničevanje globoke in celotne preobnove vzgoje in izobraževanja. Tako preobnova je naloga vseh družbenih dejavnikov, posebno pa delavcev tega področja, ki s svojim strokovnim znanjem in položajem v družbeni delitvi dela vendarle odločilno vplivajo na mnoge ključne točke te preobrazbe.

Hitrost preobrazbe vzgoje in izobraževanja ter njena globina sta in bosta še naprej bistveno odvisna od kakovosti ponujenih strokovnih rešitev in drugih pobud, ki jih lahko oblikujejo predvsem prosvetni delavci na vseh ravneh vzgoje in izobraževanja, ki bodo odgovorno in ustvarjalno prisluhnili potrebam svojega okolja. Šola in učitelj nimata monopola nad izobraževanjem — sta pa nepogrešljiva nosilca strokovnega dela in pobud, ki lahko odločilno prispevajo, da bodo združeni delavci obvladali tudi ta del pogojev za svoje delo, življenje in osebni razvoj. S tem tudi prosvetni delavci uresničujejo svoj novi družbeni položaj in postajajo enakopraven del samoupravno organiziranega združenega dela.

LEOPOLD KEJŽAR

Med drugim preberite

- VZGAJATI S POGLEDOM V PRIHODNOST, str. 2
- TEMELJNE ZNAČILNOSTI USMERJENEGA IZOBRAŽEVANJA, str. 3
- LETO VZGOJNO-IZOBRAŽEVALNIH PROGRAMOV, str. 4
- ZAKON O USMERJENEM IZOBRAŽEVANJU, str. 5
- KAJ BI SVET BREZ SREČNIH OTROK, str. 17
- PRVA DIPLOMANTA SPLOŠNE LJUDSKE OBRAMBE, str. 18

dogodki
novostiMed velikimi
zahtevami in stvarnimi
možnostmi

Na seji Strokovnega sveta SRS za vzgojo in izobraževanje dne 2. 4. 1980 sta bila v središču obravnave letno poročilo Zavoda SRS za šolstvo za leto 1979 in njegov delovni program za leto 1980.

Če prebiramo obsežno, več kot 170 strani dolgo poročilo zavoda za preteklo leto, se odpira pred nami bogata, pestra, strokovno in družbeno pomembna dejavnost, še zlasti pri uresničevanju tistih razvojnih nalog, ki jih zahteva sedanja preobrazba vzgoje in izobraževanja.

Pri predšolski vzgoji je bilo razvojno delo usmerjeno k uvajanju vzgojnega programa in oblik dela, ki jih prevzemajo vzgojno-varstvene organizacije, ko preraščajo v središča predšolske vzgoje vseh otrok v krajevni skupnosti.

Na področju osnovne šole so bili v ospredju priprava programa življenja in dela osnovne šole, priprava smernic za delo osnovne šole, novega predmetnika in učnih načrtov ter uveljavljanje celodnevne osnovne šole. Precej je bilo tudi ožjih nalog, na primer modernizacija pouka matematike, vzgoja in izobraževanje otrok naših delavcev na začasnem delu v tujini, prilagoditev učnega načrta osnovne šole za izredne razmere.

Za razvoj vzgojno-izobraževalnega dela v organizacijah za usposabljanje je zavod nadaljeval z modernizacijo računstva in geometrije v šolah za laže duševno prizadete otroke, uvajal novi program za delovno usposabljanje zmerno prizadetih, izpopolnil predmetnik in učni načrt za otroke s slušnimi in govornimi motnjami ter pripravil načela za prilagajanje skupne vzgojno-izobraževalne osnove prizadeti mladini.

Pri srednjem izobraževanju je bila končana priprava skupne vzgojno-izobraževalne osnove in se je začelo načrtno usposabljanje učiteljev za njeno uvajanje. Mnogo zahtevnejša je priprava strokovnih programov srednjega usmerjenega izobraževanja, ki se nadaljuje tudi letos. Tu naj bi zavod kot strokovna služba posebnih izobraževalnih skupnosti metodično usmerjal oblikovanje programskih zasnov in celotnega programskega sestava srednjega usmerjenega izobraževanja za nič manj kot 138 vzgojno-izobraževalnih programov z več kot 350 smermi. Dodati moramo še ožje naloge, ki jih zahteva razvojno delo na tem področju.

Nadaljnji razvoj izobraževanja odraslih znotraj enotnega usmerjenega izobraževanja postavlja vzgojno-izobraževalne organizacije pred veliko strokovnih vprašanj, za katere nimamo vzorcev in pripravljenih rešitev niti v andragoški teoriji niti v praksi drugih dežel. Zavod SRS za šolstvo je zato podrobneje proučeval, kako v praksi izpeljati izobraževanje ob delu in iz dela ter posodobiti njegovo organizacijo s tečajno razporeditvijo učnih predmetov in z drugimi novostmi, kako prilagoditi skupno vzgojno-izobraževalno osnovo odraslim in katerim didaktično-metodičnim modelom strokovnega izpopolnjevanja dati prednost.

Pripravo in uvajanje novih programov spremlja priprava učbenikov, vodstev vzgojno-izobraževalnih organizacij in učiteljev. Pregledu seminarjev je v poročilu dodana ocena udeležencev, ki dosega, vsaj na anketiranem vzorcu, zavidljivo raven. Prezreti ne smemo tudi šolske televizije, založništva, INDOK službe in še nekaterih drugih dejavnosti.

Težje pa je dati strnjen pregled dela službe za pedagoški nadzor in svetovanje, ki prevzema poleg nadzorne vedno bolj tudi razvojno vlogo. Samo v osnovnih šolah je bilo opravljenih 2300 pregledov dela posameznih učiteljev, vzgojiteljev, šolskih strokovnih delavcev in ravnateljev ter (manjši del) vzgojno-izobraževalnih organizacij. Vse to je zaposlovalo pedagoške svetovalce v organizacijskih enotah, ki so poleg tega usmerjali delo strokovnih aktivov, organizirali posvete in sodelovali z drugimi dejavniki pri razvijanju vzgoje in izobraževanja.

Preobrazba vzgoje in izobraževanja postavlja Zavod SRS za šolstvo pred zahtevne naloge, ki jih zajema njegov program za leto 1980. Stvarne možnosti zavoda očitno niso v sorazmerju z velikimi zahtevami. Same prostorske možnosti so, vsaj na sedežu zavoda in v nekaterih organizacijskih enotah, borne. Število svetovalcev v nekaterih razvojnih službah (npr. strokovne usmeritve, izobraževanje odraslih, osnovno izobraževanje) še zdaleč ni v skladu z nalogami in rezultati, ki jih reforma od njih pričakuje. Nadzorno-svetovalna služba pa se le postopno prilagaja novi družbeni vlogi. Preveč je še nadzorna in premalo razvojna, smo slišali v razpravi na seji strokovnega sveta.

J. V.

Visoka odlikovanja

Po sporočilu komisije za odlikovanje pri Izvršnem svetu skupščine SR Slovenije so prejeli visoka odlikovanja predsednika republike naslednji delavci Zavoda SRS za šolstvo:

Drago GLOGOVŠEK, Bogomir LUŽNIK in Viktor SCHWEIGER — red zaslug za narod s srebrnimi žarkmi.

Janez BABIČ, Franc CIGUT, Irena Levičnik, Renata MEJAK, Milan MOČNIK, Alojz NOVAK in Drago NOVAK — red dela z zlatim vencem Stanislav ŠKOBERNE in Leopold VEBER — red republike z bronastim vencem.

Alojz FAŠUN, Jure GARTNER, Franc GAŠPER, Ljudmila HALLER, Marija JALEN, Cirila JAZBEC, Svantevita KOLAR, Rajko KORBAR, Anton KORENC, Alenka KOZINC, Aleksander KREGAR, Milena MALOVHR, Zvonka REPAR, Milena TOMAŽEJ, Mirjana TUREL, Vida WEDAM, Marija VELIKONJA, Helena VESELKO in Dušan VITTORI — red dela s srebrnim vencem. Odlikovanim zaslužnim delavcem iskreno čestitamo!

Vzgajati s pogledom
v prihodnost

Iz govora MILANA KUČANA

16. maja so na mariborski pedagoški akademiji odkrili doprsni kip štirim učiteljem — narodnim herojem: Silviri Tomasini, Jožetu Kerenciču, Mihlu Pintarju-Toledu in Franju Vrnčcu. Na slovesnosti je govoril MILAN KUČAN, predsednik Skupščine SR Slovenije. Zaradi aktualnosti in tehnosti povzemamo iz njegovega govora glavne misli.

Z današnjo slovesnostjo se matična in najvišja izobraževalna ustanova za vzgojo prosvetnih delavcev v severovzhodnem delu naše domovine oddoljuje spominu in delu štirih narodnih herojev — učiteljev: Tomasinijeve, Kerenciča, Vrnčca in Pintarja. Njihova in mnogih drugih slovenskih učiteljev in profesorjev zasluga je, da je med najslavnejšimi poglavji našega narodnoosvobodilnega boja in socialistične revolucije tudi tisto, ki govori o partizanskem šolstvu, o šolnikih — partizanih in o tisočih borcih, ki so svoja življenja in mladost poklonili svojemu narodu in domovini. Njihovo zavezo, moralne vrednote in življenjske smote so pomagali oblikovati učitelji, ki so bolje od drugih naših ljudi znali razumeti znamenja časa, ki je prihajal v Evropi štirideset let in nanj pripraviti doraščajoči rod, da bi bil sposoben preživeti in oblikovati podobo prihodnjega sveta. Njihova zasluga je, da se je iz temelja spremenila žalostna podoba slovenskega učitelja, ki ji je ogledalo postavil Cankar s svojimi Hlapci, da se morejo danes poistiti z Jermanovimi besedami, da »za hlapca niso rojeni«, »kajti njih koleno je ustvarjeno tako, da se ne upogne rado.«

Izpričali so izjemem pogum in junatstvo, humanizem, tovarštvo, predanost in sposobnost delati za skupno stvar, zvesto, z vsem srcem in do konca. Tako so žrtvovali tudi svoja življenja za svobodo, za srečo, za pravico, za boljše življenje. Za naš danes! Na grobovih milijon sedemstotisoč žrtev našega narodnoosvobodilnega boja in socialistične revolucije je izpisana oporoka njihovega boja za odločilen položaj delavskega razreda in vseh delovnih ljudi v družbi svobodnih proizvajalcev in enakopravnih narodov in narodnosti. Danes postajajo te vrednote, ki so bile smisel njihovega življenja in boja, vedno bolj resničnost, ki jo živimo in ji odpiramo prihodnost s samoupravnim združenim delom in socialistično samoupravno demokracijo kot načinom uresničevanja oblasti delavskega razreda in delovnih ljudi.

»Moč Jugoslavije je v socialističnem samoupravnem sistemu, ki našemu človeku zagotavlja, da svobodno in suvereno odloča o svojem delu in njegovih rezultatih in ki ga varuje pred slehernim obliko izkoriščanja in nasilja, pred vsem, kar ovira vsestranski razvoj človekove osebnosti.« To je v teh dneh večkrat izrečena misel predsednika Tita iz govora na XI. kongresu Zveze komunistov Jugoslavije. Dоследno uresničevati jo pomeni njeno vsebino uveljaviti v vseh naših ravnanjih, pri utiranju novih poti prakse socialističnega samoupravljanja.

VZGOJA — ZRCALO
DRUŽBENIH ZAHTEV
IN VREDNOT

Da bi mogli v celoti uresničiti zahtevo za ustvarjanjem možnosti, v katerih bi se oblikovala in delovala svobodna in ustvarjalna človekova osebnost, človek, ki bo sposoben svobodno in suvereno odločati o pogojih in dosežkih svojega dela, izvrševati oblast in ustvarjati materialne temelje naše družbe kot bistvene predpostavke za družbo bogastva, večjih možnosti za vse in s tem tudi hitrejšega osebno-človeka in njegovega dela,

sta nam potrebna takšna vzgoja in izobraževanje, ki bosta zrcalila zahteve in vrednote naše družbe, zagotavlja našo sedanjost, zagotavlja potrebe našega razvoja in ki bosta temeljila in rasla iz samoupravnih družbeno-ekonomskih osnov in odnosov. Družbena prizadevanja za tako podobo in vsebino vzgoje in izobraževanja so dobila prav v poslednjem obdobju svoj izraz v zakonu o usmerjenem izobraževanju. Vanj so vgrajena načela in dolgoročni, zahtevni smotri, ki se kažejo zlasti v zahtevah po kakovosti splošni izobrazbi slehernega našega človeka in po njegovem temeljitem strokovnem znanju in usposobljenosti za delo. Človek naj se ne bi usposabljal zgolj za opravljanja proizvodnih nalog in opravil, ampak tudi za gospodarjenje z dohodkom, za upravljanje z družbeno reprodukcijo in izvodi svoje politične oblasti. Zato so vanj vgrajena načela odprtosti in demokratičnosti, torej dostopnosti vzgoje in izobraževanja, enakovrednosti vseh načinov in poti ter permanentnosti izobraževanja, ki naj zagotovi, da bo sleherni delavec stalno dopolnjeval in širil svoje znanje, si s tem ohranjal in pridobil sposobnosti za produktivno in ustvarjalno delo na vse bolj sodobnih in zahtevnih proizvodnih sredstvih ter s tem nadaljeval prispevek k ustvarjanju skupnega družbenega bogastva ter k razvijanju produktivskih sredstev in odnosov.

USPOSABLJANJE
ZA SPREMINJANJE
SVETA

Uresničitev take vzgoje in izobraževanja, ki bosta temeljila na potrebah družbenega dela in zahtevah razvoja družbe, njene kulture in civilizacije, ki bosta torej usposabljala ljudi ne le za razumevanje in razlaganje, ampak tudi za spreminjanje sveta, ki jima bo torej merilo družbena praksa ljudi, pa terja ustvarjanje celostnih družbenih možnosti. Temu delu je zakon lahko le pomembna opora, ne pa tudi edino sredstvo za uresničevanje vseh družbenih teženj in zahtev, ki kažejo, da ne gre le za reformo našega dosedanjega šolskega sistema, ampak za celotno reformo družbenih odnosov na tem pomembnem področju družbenega dela. Splošne družbene zahteve po zraščanju vzgoje in izobraževanja v enoten sistem samoupravnega družbenega dela ter njuna uveljavitev kot neposrednih dejavnikov materialne in duhovne proizvodnje, zahteva dosledno uveljavljanje ustavnega načela, da so delavci v svojih samoupravnih organizacijah in skupnostih na podlagi svojih samoupravnih pravic in odgovornosti, odgovorni tudi za urejanje odnosov v celotni družbeni reprodukciji in usmerjanje vsega materialnega in družbenega razvoja v skladu s skupnimi, na samoupravnih temeljih opredeljenimi potrebami, interesi in smotri. S tem pa so odgovorni tudi za oblikovanje in uresničevanje celotne izobraževalne in kadrovske politike kot temeljne sestavine razvoja politike svojih temeljnih organizacij družbenega dela in družbe kot celote. To so tista izhodišča, ki terjajo, da se vsi odnosi na tem področju urejajo v neposrednih razmerjih med uporabniki in izvajalci naše načine in na osnovah, ki so jih opredelili zakoni o svobodni menjavi dela ter na

njihovi podlagi oblikovani samoupravni sporazumi.

KAKŠNEGA
ČLOVEKA ŽELIMO

Odločilna vloga združenega dela zahteva tudi bistveno drugačno kulturno in politično zavezo ter spoznanje o tem, kakšne kadre moramo izobraževati. Zavzemati bi se morali za to, da človek ne le spozna in razume delovno področje, na katerem dela, ali za katero se usposablja, temveč, da razume celoto delovnega procesa ter proizvodnih odnosov, s katerimi se sooča ali se bo soočal in v katerih je s celoto medsebojnih pravic in odgovornosti povezan z delom drugih. Torej ne gre za to, da omogoči izobraževalni sistem razvoj in uveljavitev človeka le kot zavestnega bitja v procesu dela, v procesu izmenjave med njim in naravo, temveč, da omogoči človeku tudi obvladanje in razvijanje produktivskih odnosov, da ga usposobi za razvijanje proizvodnih sil, tehnologijo, znanstveno-raziskovalnega dela in kulturo družbe. Naš cilj bi moral biti ustvariti izobraževalni sistem, ki bi omogočal, da bo človek vsak trenutek sposoben opravljati delo, s katerim bo sebi zagotavljal obstoj ter razvoj zase in za vso družbo.

Moral pa bi si v procesih stalne izmenjave in prepletenosti obdobja šola — delo pridobivati in razpolagati s toliko in takšnega znanja, ki bi mu znotraj posameznih globalnih področij dela in ustvarjanja vedno omogočalo prilagajanje za uspešno in ustvarjalno delo ter sestavin in opravil, iz katerih je sestavljeno, pa tudi ne pretežak prehod in preusmeritev na druga delovna področja. Ravno odprtost in demokratičnost vzgojno-izobraževalnega sistema, ki omogočata pridobivanje znanja po različnih poteh, ne samo in prevladujoče prek končane šole, pa je lahko tisti temelj, ki bo dajal več možnosti vsakomur, da se izobrazi v skladu s svojimi interesi in sposobnostmi ter družbenimi potrebami in s tem usposobi za kar največji prispevek k ustvarjanju nove vrednosti glede na vsakokratne gospodarske in družbene zahteve, ki jih bodo opredeljevala posamezna obdobja našega razvoja.

POGLAVITNO DELO
BO NA RAMENIH
UČITELJEV

Zahteva po kakovostnejši splošni in strokovni izobrazbi

Razvoj in nova vloga
Titovega sklada

Ugotovitev, da je treba v republikah in pokrajinah celotno ovrednotiti delovanje Titovih skladov in uskladi njihovo delovanje z družbeno-ekonomskim razvojem, ni nova. O tem se razpravlja že dalj časa. Neposreden povod za spremeni namen sklada pa je dal tovariš Tito leta 1979, ki je poudaril, naj bi skladu zagotovili stalne finančne vire in razširili možnosti za pridobitev štipendij Titovega sklada za vse delavce, kmete in delovne ljudi ter njihove otroke. Titov štipendijski sklad naj bi tako postal vse bolj sredstvo delovnih ljudi za pomoč najbolj nadarjenim in družbeno-politično dejavnim mladim delavcem in otrokom delavcev pri izobraževanju in usposabljanju za poklice, ki so združenemu delu najbolj potrebni.

O tej problematiki so razpravljali člani sveta za vzgojo in izobraževanje pri predsedstvu RK SZDL, na seji, ki je bila pred nedavnim. Obravnavali so naloge, ki jih ima Titov sklad glede štipendijske politike v naši republiki in ugotovili, da uresniči-

ravni vseh, bo terjala mnogo večji napor po uveljavljanju izobraževalnih vsebin in metod, ki bodo dale zaželene rezultate.

Za to pa je potrebna odločilna zavezatost pedagogov, znanstvenih delavcev in drugih dejavnikov socialistične samoupravne vzgoje in izobraževanja. In ne nazadnje: pedagogizacija tistega dela pridobivanja strokovne izobrazbe, ki jo bodo izvajale organizacije združenega dela same, terja od pedagoške vede, da se pogumno poda tudi na to še neraziskano pot njenega povezovanja zunaj in prek meja šolskih klopi. To, da je slovenska skupščina sklenila, da veljajo vsa določila novega zakona o usmerjenem izobraževanju za vse izobraževalne organizacije z začetkom šolskega leta 1981—82, ne trpi nobenega odloga pri delu za ustvarjanje možnosti za njihovo uresničevanje! Gre za tako obsežne in zahtevne organizacijske, vsebinske, kadrovske, materialne in druge priprave v šolah in zunaj njih, da jih bo v letu dni komaj mogoče dovolj kakovostno opraviti. Ne gre le za spreminjanje sistema, gre za spreminjanje miselnosti tudi v vsakem od nas, ki je obremenjena s tradicijo stare šole — sicer dobre in kakovostne — a za potrebe današnjega in še bolj jutrišnjega dne, ne več dovolj uporabne. Čeprav torej to ni samo šolska reforma, pa je poglavito delo prav na ramenih učiteljev, kajti gre tudi za reformo šole same, tudi za tisti njen vidik, ko njena edina naloga ne bo le razlaganje sveta in pojavov v njem ter resnič o tem svetu, ampak bo zahtevnejša, bolj ambiciozna.

Morala bo ljudi usposobiti predvsem za to, da bodo znali razmišljati o tem svetu, o svojem položaju v njem, zato, da bi ga znali in mogli spreminjati. Svet je treba znati razumeti — razumeti zato, da ga izpopolnimo in spreminimo; kar so hoteli in kar so počeli Tomasinijeva, Kerencič, Vrnč in Pintar in kar je poročilo, da nam bo lažje nadomestiti nadvse bolečo izgubo tovariša Tita — z znanjem in ustvarjalnostjo, z novimi prodori marksistične misli kot teoretičnega in revolucionarnega napotila za naša praktična ravnanja, ki jim bo šola za več kot le za trenutne, pragmatične dosežke, temveč tudi za pogled naprej, v prihodnjo družbo svobodnih ljudi.

Jemo to politiko načrtno in uspešno. Kadrovske štipendije dobiva okrog 26.000 učencev usmerjenega izobraževanja, nekaj manj je tistih, ki prejemajo štipendije iz združenih sredstev. 200 pa je štipendij Titovega sklada.

Glede na načrtovanje nalog Titovega štipendijskega sklada v jugoslovanskem merilu so razpravljalci podprli predlog, naj bi problematiko, skupno vsem republikam in pokrajinam, uredili z dogovorom. Hkrati naj bi omogočili neposredno dogovarjanje in ob tem upoštevali sistemsko izhodišča štipendijske politike in že urejena vprašanja v posameznih republikah in pokrajinah.

Svet je nadalje podprl pobudo, da čimprej uveljavimo sprejeti družbeni dogovor o štipendijski politiki v Sloveniji. Razvijati moramo tako razmerja, da se bosta hkrati s štipendijskim odnosom razvijala tudi delovni odnos in odgovornost. Ali povedano drugače: štipendijsko razmerje naj bo delovno razmerje.

T. D.

Temeljne značilnosti usmerjenega izobraževanja

V 6. in 7. številki Prosvetnega delavca smo prikazali sistem in programsko sestavo usmerjenega izobraževanja, tokrat pa bomo razčlenili vzgojno-izobraževalne programe in njihove značilnosti.

(Nadaljevanje)

SESTAVINE PROGRAMOV

Doslej so vzgojno-izobraževalni programi za pridobitev strokovne izobrazbe obsegali večinoma samo predmetnik s seznamom predmetov in predvidenim obsegom pouka ter učni načrt s splošnimi smotri, vsebino posameznih predmetov in didaktično-metodičnimi navodili. Programi za dopolnilno izobraževanje in izpopolnjevanje pa so imeli največkrat komaj nakazane smotre ter bolj ali manj razčlenjeno izobraževalno vsebino. Nad to raven so se dvigali le posamezni programi, ki so sledili novejšim zahtevam sodobne splošne in andragoške didaktike.

Usmerjeno izobraževanje prinaša v tem bistvene spremembe: vzgojno-izobraževalni programi dobivajo mnogo širšo vlogo in več sestavin. Vsak vzgojno-izobraževalni program mora natančno določiti cilje in zahteve ter vsebinsko, didaktično-metodično in organizacijsko zamisel določenega izobraževanja. Program mora jasno opredeliti, komu je namenjen, kaj hočemo in moramo z izobraževanjem doseči, katere so bistvene vsebine, kako naj poteka učni proces in kako ga bomo prilagajali prejšnjim izkušnjam, ravni in potrebam udeležencev. Program mora določiti tudi način in obseg preverjanja znanja in tudi pogoje, ki jih mora izpolnjevati vzgojno-izobraževalna organizacija, ki želi izvajati program. Strokovni naziv, ki se je uveljavil v sodobni didaktiki za vsebinsko, organizacijsko in didaktično-metodično tako podrobno izoblikovan program ali programirani tečaj je **curriculum**.

Začasne smernice za oblikovanje vzgojno-izobraževalnih programov, ki jih je sprejel strokovni svet za vzgojo in izobraževanje, opredeljujejo program kot dokument, s katerim določamo smotre in vsebino vzgojno-izobraževalnega dela ter pogoje in način njegovega uresničevanja. Program je podlaga za načrtovanje in izvajanje izobraževanja pa tudi za samoupravno dogovarjanje med izvajalci in uporabniki o svobodni menjavi dela in ceni posameznih storitev.

Po zakonu o usmerjenem izobraževanju vsebuje vzgojno-izobraževalni program za pridobitev strokovne izobrazbe naslednje sestavine:

— **predmetnik**, ki določa učne predmete in področja, obseg pouka in trajanje izobraževanja;

— **učni načrt**, ki navaja za posamezne predmete in predmetna področja operativne smotre, izobraževalno vsebino, učbenike in druge pripomočke, vsebuje pa tudi metodična navodila za izvajanje učnega procesa in preverjanje znanja;

— **pogoje, ki jih mora izpolnjevati kandidat oziroma udeleženec**, da se lahko vključi v izobraževanje, napreduje iz letnika v letnik in si na koncu pridobi določeno izobrazbo;

— **pogoje, ki jih morata izpolnjevati vzgojno-izobraževalna organizacija, da lahko izvaja program** (minimalni materialni pogoji, vrsta in stopnja izobrazbe učiteljev) ter OZD, ki bo izvajala praktični pouk, proizvodno delo ali delovno prakso;

— **navodila za prilagajanje programa** prejšnjemu znanju,

delovnim in življenjskim izkušnjam udeležencev.

Tako sestavljen program za pridobitev strokovne izobrazbe in po teh načelih sestavljeni programi za usposabljanje ali izpopolnjevanje delavcev dajejo jasno usmeritev učiteljem, vzgojno-izobraževalnim organizacijam in drugim organizacijam združenega dela, pa tudi kandidatom in udeležencem izobraževanja.

Novi programi zahtevajo ustrezne **učbenike in druge pripomočke**. Sodobni učbenik vsebuje dostopno razlago učne snovi, vaje, naloge za preverjanje znanja, navodila za učenje in nasvet glede dodatne literature. Učbenikom dodajamo metodične priročnike za učitelje in druge pripomočke, ki skupaj z učbenikom sestavljajo tako imenovane didaktične komplecte. Približno tako so zamišljeni tudi učbeniki in priročniki za usmerjeno izobraževanje, predvidene pa so tudi večje naložbe v sodobno opremljanje specializiranih učilnic za naravoslovne in družboslovne predmete, za obrambo in zaščito, za praktični pouk in druge potrebe.

VEČ SPLOŠNE IZOBRAZBE

Usmerjeno izobraževanje zagotavlja mladim in odraslim udeležencem višjo raven splošne izobrazbe, širše temelje strokovne izobrazbe in bolj odprte poti navzgor kot večina dosedanjih poklicnih in drugih srednjih šol. Da bi bila udeležencem olajšana prehodnost, vsebujejo programi srednjega izobraževanja v prvih dveh letih **enotno skupno vzgojno-izobražbeno osnovo**, skrajšani programi srednjega izobraževanja pa njene izbrane vsebine. Tako bodo dobili učenci bistveno višjo raven splošne izobrazbe, kot so jo dobivali na primer učenci dosedanjih poklicnih šol. Osredotočenost splošno-izobraževalne vsebine v prva letnika olajša vertikalno prehodnost, ki so jo doslej ovirali med drugim tudi različni programi splošno-izobraževalnih predmetov posameznih vrst srednjih šol. S tako zasnovano skupno vzgojno-izobražbeno osnovo uresničujemo napredna prizadevanja, značilna za ves sodobni svet, po višji splošni in kulturni ravni mladine in odraslih, ki jo zahteva sodobni znanstveni tehnični in družbeni razvoj.

Skupna vzgojno-izobražbeno osnova predstavlja v prvem letniku večino, v drugem letniku usmerjenega izobraževanja pa do polovice posameznih vzgojno-izobraževalnih programov. To pa ne pomeni, kot si nekateri napačno razlagajo, da predstavlja prva dva letnika skupaj z osnovno šolo nekako desetletko. **Usmeritveni del** s strokovnimi vsebinami je bistvena sestavina vzgojno-izobraževalnih programov: v usmeritvenem delu programa se učenci že v prvem letniku uvajajo v določeno področje dela, v drugem letniku pa bodo učenci pri nekaterih programih že sredi, pri skrajšanih programih pa celo že na koncu poti do strokovne izobrazbe. V tem se torej programska zgradba usmerjenega izobraževanja pri nas bistveno razlikuje od programskega sestava usmerjenega izobraževanja v nekaterih drugih republikah in pokrajinah, kjer je v prvih dveh letnikih težišče zgolj na splošnem izobraževanju.

Kakšna je vsebina skupne vzgojno-izobražbene osnove, kakšno mesto imajo v njej posamezni predmeti in področja? To nam prikazuje predmetnik, ki ga je sprejel Strokovni svet za vzgojo in izobraževanje SR Slovenije že leta 1979.

ŠIRŠI STROKOVNI TEMELJI

Tudi pri strokovno-teoretičnih in praktičnih vsebinah bodo imeli vzgojno-izobraževalni programi za pridobitev strokovne izobrazbe po posameznih usmeritvah mnogo več skupnih temeljnih znanj kot doslej. Udeleženci izobraževanja bodo tako dobili širše strokovne temelje za

delo ter dopolnilno izobraževanje in izpopolnjevanje v svoji stroki ali dejavnosti. Zakon o usmerjenem izobraževanju izrecno določa, da mora vsak program za pridobitev izobrazbe praviloma omogočiti izobraževanje za več sorodnih poklicev, del in nalog. Zato imamo znotraj posameznih usmeritev na začetku usmerjenega izobraževanja poudarek na skupnih znanjih, posebne zahteve posameznih poklicev pa bodo zajete v izbirnih vsebinah. Usmerjeno izobraževanje se torej odmika od dosedanje prakse, ko smo pri programiranju strokovnega izobraževanja izhajali iz profilov in zahtev posameznih poklicev, programi pa so ostajali v obsegu poklicnih znanj.

PREDMETNIK OSNOVE	SKUPNE	VZGOJNO-IZOBRAZBENE
Področja — predmeti		Skupno število ur
SPLOŠNO KULTURNO		
Slovenski jezik in književnost	245	
Umetnostna vzgoja	70	
Tuji jezik	105	
MATEMATIČNO		
Matematika	105	
NARAVOSLOVNO		
Fizika	70	
Kemija	70	
Biologija	70	
DRUŽBOSLOVNO		
Samoupravljanje s temelji marksizma	113	
Samoupravljalna praksa	27	
Zgodovina	140	
Geografija	70	
Obramba in zaščita	140	
TELESNO IN ZDRAVSTVENO		
Telesna vzgoja	140	
Zdravstvena vzgoja	53	
PROIZVODNO-TEHNIČNO		
Osnove tehnike in proizvodnje	210	
Navedenim predmetom moramo dodati še nekatere vzgojno-izobraževalne dejavnosti: v vsakem letniku po 10 dni za proizvodno in delovno prakso in po 5 dni za kulturne, naravoslovne, telesno-vzgojne in obrambne dejavnosti. Fakultativni predmeti obsegajo lahko še do 210 ur pouka.		
Skupna vsebina 1. in 2. letnika:	1628 ur —	74,4 %
Obseg usmeritvenega dela:	560 ur —	25,6 %
Skupaj 1. in 2. letnik:	2188 ur —	100 %

Skupna teoretična in praktična znanja odpirajo znotraj posameznih programskih usmeritev pot v različne smeri in poklice. Na teh skupnih osnovah je bistveno olajšana **vertikalna prehodnost**. Sposobnejši delavci se bodo tako lažje kasneje vključili v nadaljevalne programe srednjega izobraževanja in v programe višjega oziroma visokega izobraževanja. Na trdni strokovni podlagi bo lažja tudi **horizontalna prehodnost**: po končanem izobraževanju se bo delavec lažje usposobil za različna sorodna dela in naloge enake zahtevnosti znotraj določenih usmeritev. Vertikalna in horizontalna prehodnost znotraj usmerjenega izobraževanja ter ustrezna mobilnost pri samem delu pa so zahteve sodobnega tehnološkega razvoja in demokratičnih družbenih odnosov.

ZNOTRAJ USMERITEV NI PREGRAD

Usmerjeno izobraževanje odstranjuje — vsaj znotraj posameznih usmeritev — programske pregrade. Uspešno izobraževanje po določenem programu, v nekaterih primerih pa tudi ustrezne delovne izkušnje, odpirajo pota v nadaljnje izobraževanje v zahtevnejših programih — pa tudi k interdisciplinarnim programom, ki povezujejo med seboj različne usmeritve ali pa jih dopolnjujejo z vidika različnih znanosti. Iz skrajšanih programov srednjega izobraževanja vodi tako pot v osrednje programe srednjega izobraževanja, iz teh v nadaljevalne programe srednjega izobraževanja ali v programe višjega in visokega izobraževanja. Po zakonu o usmerjenem izobraževanju se programi višjega in visokega izobraževanja oblikujejo na podlagi ustreznih programov srednjega izobraževanja, programi za pridobitev visokega izobraževanja pa se oblikujejo — vsaj včasih —

kot nadaljevanje ustreznih programov višjega izobraževanja. Tako je zamišljen tudi podiplomski študij, razen pri interdisciplinarnih programih, ki imajo lahko za podlago različne usmeritve.

Do najbolj zahtevnih poklicev, kot so na primer diplomirani inženirji različnih strok, diplomirani ekonomist ali pravnik, profesor srednje šole, psiholog ali zdravnik, so speljane poti le znotraj posameznih usmeritev: kovinarsko-predelovalne, elektrotehniške, kemijske, gozdarske, gradbene, ekonomske, pedagoške, zdravstvene itd. Prehodi med usmeritvami bodo občutno težji, saj bo moral kandidat, zlasti v višjih letnikih srednjega izobraževanja, nazaj k temeljnim znanjem stroke, v katero se preusmerja. Izbira usmeritvene več izbira poklica — bo torej odgovorna odločitev po končani osnovni šoli.

Srednje šole, ki bi kot doslej gimnazija pripravljale za višje in visoke šole različnih usmeritev, usmerjeno izobraževanje ne pozna. Kdor bi se pod vplivom preteklosti vpisal v naravoslovno-matematično ali družboslovno usmeritev z namenom, da bi imel odprto pot v različne višje in visoke šole, se bo znašel pred omejenimi možnostmi nadaljnega študija znotraj teh usmeritev, ki so že zdaj natančno opredeljene.

Odločitev za določeno študijsko usmeritev bo večini pomenila tudi odločitev za življenjsko delovno področje, za usmeritev nadaljnega izobraževanja. Po vstopu v delo se bodo znanje in

usmerjeno izobraževanje

pridobljene delovne izkušnje medsebojno bogatili in plemenitili ter ustvarjali podlago za nadaljnje izobraževanje in izpopolnjevanje. Izobrazba in znanje postaneta tako pomembna dejavnika človekove storilnosti in ustvarjalnosti, le-te pa spodbujata k nadaljnjemu izobraževanju in samoizobraževanju. Zamisel nenehnega izobraževanja odpira v tem neomejene razvojne možnosti.

ZNANJE — GLAVNI VPISNI POGOJ

Zakon o usmerjenem izobraževanju uveljavlja načelo, ki so ga sprejeli vsi demokratizirani izobraževalni sistemi, da za vpis v nadaljnje izobraževanje ni merodajno le spričevalo uspešno končanega prejšnjega programa, ampak predvsem znanje.

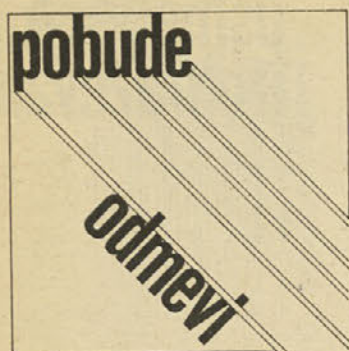
V programe srednjega izobraževanja se lahko vključi, kdor je uspešno končal osnovno šolo ali

pa je s preiskusom znanja dokazal, da obvlada njen program. Podobno se lahko vključijo kandidati tudi v nadaljevalne programe srednjega izobraževanja: preskus znanja in ustreznega programa im enako veljavo kot formalno spričevalo. To načelo velja tudi za vključitev v izobraževanje za pridobitev višje ali visoke izobrazbe. Vrsto in obseg strokovnih znanj, ki so potrebna za vključitev v nadaljevalne programe srednjega izobraževanja, v programe višjega ali visokega izobraževanja, določijo strokovni sveti posebnih izobraževalnih skupnosti. Obseg in vrsto splošnih znanj, potrebnih za vključitev v višje in visoke izobraževanje, pa določa strokovni svet za vzgojo in izobraževanje SRS. Vsak vzgojno-izobraževalni program vsebuje še morebitne druge pogoje (npr. delovne izkušnje, posebne nadarjenosti itd.).

Znanje, sposobnost in motivacija postajajo v sistemu permanentnega izobraževanja in vzgoje odločilni dejavniki človekovega napredka. Formalnih zaprek ni več, še najmanj pa bi bile upravičene pri vključevanju v programe za dopolnjevanje in izpopolnjevanje izobrazbe. Poti do znanja so lahko različne: šolanje, vodeno samoizobraževanje, čisto samoizobraževanje ali njihovo različne povezave. Ustvarjalno in operativno-uporabno znanje — ne le formalno spričevalo — je to, kar cenimo.

Nekateri žalujejo za časi, ko so šolske ocene krojile in zapečatile otrokovo in mladostnikovo življenjsko usodo. V sistemu nenehnega izobraževanja ni dokončnih uspehov niti porazov. Diplome naglo zastarevajo, zato imajo samo začasno, relativno vrednost. Vsakdo se lahko na višji ravni osebnostne zrelosti vrača k izobraževanju in uresniči ter celo preseže svoje mladostne cilje. Ne le pričakovanja staršev kot nekoč, ampak še bolj človekova osebna stremeljenja odločajo o tem, do kod bo v okviru sposobnosti in stvarnih možnosti v življenju kdo prišel.

Bodo širše odprta vrata v izobraževanje na različnih ravneh nižala raven posameznih programov in znanje udeležencev? Zakon o usmerjenem izobraževanju daje uporabnikom in izvajalcem pristojnost, da pri posameznih vzgojno-izobraževalnih programih jasno opredelijo izobrazbene zahteve, izvajalce pa obvezuje, da nenehno preverjajo kakovost in uspešnost svojega vzgojno-izobraževalnega dela. Odprtost in zahtevnost izobraževanja se torej ne izključujeta. **JOŽE VALENTINČIČ**

Usmerjeno izobraževanje po dopisni metodi

Predlog zakona o usmerjenem izobraževanju med drugim predvideva tudi izobraževanje na daljavo ali pri nas uveljavljeno dopisno-konzultativno metodo izobraževanja odraslih. Ta metoda izobraževanja odraslih s svojimi prožnimi izobraževalnimi oblikami, programi ter s svojo razširjenostjo in dostopnostjo omogoča pridobitev splošne in strokovne izobrazbe vsakomur ne glede na oddaljenost od študijskega središča. Njena prednost je tudi v tem, da si udeleženci izobraževanja sami določajo čas, kraj in ritem učenja, saj gre pri tej metodi za vodeno izobraževanje, ki temelji na samoizobraževanju.

Za izobraževanje po dopisno-konzultativni metodi so se zavzeli številni udeleženci izobraževanja pri Dopisni delavski univerzi že v javni razpravi o predlogu zakona o usmerjenem izobraževanju. Izrazili so enotno zahtevo in potrebo po tej obliki izobraževanja, ker je zelo primerna za izobraževanje ob delu.

Dopisno-konzultativna metoda izobraževanja odraslih omogoča pridobivanje splošne in strokovne izobrazbe tudi delavcem na začasnem delu v tujini. V ta namen delujejo pri Dopisni delavski univerzi trije izobraževalni centri v Zahodni Nemčiji (zahodni Berlin, München, Stuttgart). Dopisna delavska univerza je povezana v skupnost jugoslovanskih organizacij za izobraževanje delavcev na začasnem delu v tujini.

Glede na razširjenost dopisno-konzultativne metode v Sloveniji in zunaj njenih meja ugotavljamo, da ne gre za regijsko, temveč za republiko izobraževalno organizacijo. To pomeni, da se je Dopisna delavska univerza pripravljena vključiti v sistem vzgoje in izobraževanja in se podrediti vpisnim pogojem ter možnostim za izobraževanje ob delu. Zavedati se moramo, da si čedalje več delavcev želi pridobiti izobrazbo po tej poti prav zaradi navedenih prednosti.

Temeljni pogoji za nadaljnji razvoj dopisno-konzultativnega izobraževanja odraslih so:

- ohraniti in razvijati Center za dopisno-konzultativno izobraževanje odraslih, ki je poliva-

lentno razvejen (svoja študijska središča ima po vsej Sloveniji in v tujini);

- oblikovati močan andragoški team sodelavcev centra, team mentorjev, organizatorjev ter team avtorjev za pripravo učbenikov, prirejenih za dopisni način izobraževanja ter vodil, ki usmerjajo dopisnike pri samoizobraževanju;

- ob centru morata biti založba in tiskarna, ki te učbenike hitro in kakovostno natiska.

Vse to je Dopisna delavska univerza v triindvajsetih letih delovanja že razvila.

Dopisna delavska univerza že od vsega začetka razvija dopisno-konzultativno izobraževanje ob delu. Na tem področju imajo strokovnjaki — andragogi, ki delujejo pri dopisni delavski univerzi, bogate izkušnje, ki so nepogrešljive za to posebno metodo izobraževanja.

Usmerjeno izobraževanje predvideva enotnost vzgojno-izobraževalnega dela ne glede na starost udeležencev izobraževanja. Zato menimo, da večina šol za mladino, ki naj bi prevzele tudi izobraževanje odraslih, nima tudi usposobljenih andragogov, ki bi ta proces strokovno vodili. Enotnost vzgoje in izobraževanja nikakor ne bo porušena, če bo Dopisna delavska univerza še naprej izobraževala odrasle po dopisni poti.

Izobraževalna skupnost Slovenije je v osnutku predloga, ki predvideva število vpisnih mest za novince po usmeritvah srednjega izobraževanja za šolsko leto 1980-81 po občinah in regijah, upoštevala izobraževanje odraslih po dopisni metodi le za poklicno administrativno in ekonomsko šolo, druge verificirane šole pri Dopisni delavski univerzi pa so izpuščene.

Utemeljitev in potrebe kažejo, da bi se morala Dopisna delavska univerza, ki se edina v Sloveniji strokovno ukvarja z dopisnim izobraževanjem, še naprej razvijati. O nadaljnjem razvoju Dopisne delavske univerze mora odločati širša družbena skupnost, predvsem pa združeno delo glede na ugotovljene potrebe po kadrih.

Izobraževalni center pri Dopisni delavski univerzi Univerzum

Leto vzgojno-izobraževalnih programov

Brez vzgojno-izobraževalnih programov si težko predstavljamo bistvo reforme usmerjenega izobraževanja. Šole, ki se potegujejo za posamezne usmeritve, često ne vedo, ne kaj iščejo, še manj pa, kako bodo sprejeto uresničile. Postaviti mrežo šol in sprejeti posamezne usmeritve brez poznanih vzgojno-izobraževalnih programov, je nekaj podobnega, kot da bi imeli le tovarno brez potrebne tehnologije, brez zagotovljenih in znanih virov energije in da niti tega ne bi vedeli, kaj bomo izdelovali.

V javni razpravi o uvajanju reforme usmerjenega izobraževanja smo nemalokrat opozarjali na številne pomanjkljivosti, ki so opozarjale, da bodo slabše učinek reforme. Pudarjali smo, da niso zagotovljene možnosti, opozarjali na povsem nejasne vertikalne povezave in prehode, na nedodelane povezave med organizacijami združenega dela in šolami, na nerešena kadrovska vprašanja — skratka, na vse tisto, kar naj bi vsebovali prihodnji vzgojno-izobraževalni programi.

Vzgojno-izobraževalni programi, ki jih opredeljuje zakon o usmerjenem izobraževanju, predstavljajo pravo metodologijo, po kateri bomo ugotavljali, ali je kako vzgojno-izobraževalna organizacija sposobna sprejeti program ali ne. Po zakonu o usmerjenem izobraževanju določa program za pridobitev izobrazbe zlasti:

- učni načrt, ki obsega operativne smotre vzgojno-izobraževalnega dela, njegovo vsebino po posameznih predmetih, predmetnih področjih in drugih sestavinah učnega načrta ter po zaokroženih časovnih obdobjih, seznam učbenikov literature in drugih sredstev, navodila za diferenciacijo temeljnih vsebin in vsebin, namenjenih predvsem poglobljanju in razširjanju znanja, oblike organiziranega vzgojno-izobraževalnega dela ter obvezne oblike in obdobja za preverjanje in ocenjevanje znanja;

- predmetnik, ki opredeljuje obseg vzgojno-izobraževalnega dela po posameznih predmetih, predmetnih področjih in drugih sestavinah učnega načrta ter trajanje izobraževanja po programu;

- pogoje, ki jih mora izpolnjevati kandidat, da se lahko vključi v izobraževanje po tem programu oziroma po njegovem izbirnem delu,

- pogoje za napredovanje; — vrsto in stopnjo izobrazbe učiteljev in drugih delavcev za vsak predmet, predmetno področje oziroma drugo sestavino učnega načrta;

- minimalne materialne pogoje, ki jih mora izpolnjevati izobraževalna organizacija, da lahko izvaja izobraževanje po programu;

- navodila, kako se program prilagaja predhodnemu znanju, delovnim in življenjskim izkušnjam, ko se po programu izobražujejo odrasli.

V sedanjih razpravi o mreži šol usmerjenega izobraževanja so se zdajšnje šole potegovala za usmeritve ali programe znotraj usmeritev; nič manj logično pa ne bi bilo, če bi na osnovi znanih vzgojno-izobraževalnih programov, družbenih potreb in vpišnega zaledja udeležencev preverjali, kjer je kak program mogoče in utemeljeno uresničiti. Za tako pot pa je seveda vzgojno-izobraževalne programe treba imeti in poznati. Tega pa ni!

Če bi samo pomanjkanje vzgojno-izobraževalnih programov narekovalo odločitev o postopnem uvajanju reforme usmerjenega izobraževanja, bi bila odločitev pravilna; ker pa so na to vplivali še drugi vzroki, velja to še toliko bolj.

Odločitev o postopnem uvajanju reforme ne sme pomeniti niti kratkega predaha v sedanjih dejavnosti; nasprotno, biti bi morala svareč signal, da smo premalo in da moramo s še bolj načrtnim delom nadomestiti zamujeno.

Nesporno je, da moramo zdaj temeljno pozornost nameniti pripravi vzgojno-izobraževalnih programov. Pri tej zahtevi ne gre seveda za to, da bomo imeli nek nov dokument na nekaj desetih straneh, temveč gre za to, da bo osmošolec jasno vedel, kam ga program vodi in kaj zahteva od njega na vsej poti. Gre tudi za to, da bo delavec v združenem delu, ko se bo kot učelec odločal za program, vedel, kaj mu le-ta daje in kaj od njega zahteva in končno tudi za to, da bodo izvajalci vedeli, kakšne pogoje bodo morali izpolniti, če bodo hoteli kak program uresničiti.

Logično je, da lahko vertikalno zgradbo kakega vzgojno-izobraževalnega programa gradimo samo postopoma. Mislim, da bi ob sami odločitvi, da uresničimo reformo postopoma, morali takoj sprejeti konkreten republiški dogovor, kjer bi natančno določili posamezne nosilce nalog pri pripravi programov, ter roke, do kdaj morajo biti le-ti pripravljeni.

Ni dvoma, da je prvo na vrsti pri pripravi programov srednje šolstvo, ki mora oblikovati prve tri stopnice do vrha katerekoli usmeritve. Srednje šolstvo je v primerjavi z visokim gotovo na boljšem, kajti program skupne vzgojno-izobraževalne osnove, pa naj bo že tak ali drugačen, že imamo. Prav zato, ker poznamo skupno vzgojno-izobraževalno osnovo, in ker so vsaj nekatere

posebne izobraževalne skupnosti o nadaljevalnih programih že razpravljale, je lahko rok za izdelavo vzgojno-izobraževalnih programov srednjega šolstva precej krajši. Zahteva po čimprejšnji objavi programov srednjih šol je še toliko bolj utemeljena, ker bodo ti programi osnova za izdelavo programov visokih šol. Povezanost vzgojno-izobraževalnih programov srednjih in visokih šol, ki sta jo v javni razpravi o predlogu zakona o usmerjenem izobraževanju posebej izpostavili obe slovenski univerzi, je resnično tolikšna, da visoke šole, skorajda ne morejo graditi svojih programov, če niso znani programi srednjih šol.

»Skoraj da« poudarjam nameroma zato, da visoko šolstvo ne bi čakalo, kdaj bodo srednješolski programi gotovi, in bi se šele potem lotilo priprav. Ne samo mogoče, celo nujno je, da nastajajo osnove visokošolskih programov vzporedno s programi srednjih šol razumljivo pa je, da bodo vzgojno-izobraževalni programi visokih šol lahko dobili dokončno podobo, ko bo znano, na čem iz srednjega šolstva lahko temeljijo.

Ni dvoma, da so precejšen vzrok nejasnosti, ki nastajajo pri pripravi reforme usmerjenega izobraževanja, prav neizdelani vzgojno-izobraževalni programi. To se je najbolj jasno pokazalo pri usmerjanju mladine, ki ji ni nihče mogel pokazati ne zahtev izobraževalnega programa, ne vertikalne poti, niti končnega cilja, ki naj ga udeleženec izobraževanja doseže. Ob znanih programih bi bilo tudi vprašanje, kako naj bo razpredena šolska mesta, gotovo manj sporno. Verjetno bi marsikatera šola ugotovi-

vila, da so postavljeni programi težko uresničljivi predvsem s kadrovskega, materialnega in prostorskega vidika.

Če bi imeli poznane vzgojno-izobraževalne programe, bi jasno vedeli, koliko učiteljem primanjkuje in česa se treba lotiti, da bomo to vrzel polnili. Ob znanih programih potrebah po kadrih bi že lahko začeli načrtovati izobraževanje manjkajočih profilov dagoškega kadra.

Tudi za učbenike in še nekatere didaktične pripomočke vzgojno-izobraževalni programi nujna osnova. Če bi želeli, da bi letu 1983 imeli za 3. leto ustrezne učbenike in da bi avtorjem učbenikov dali ustrezen pripravo, potem bi že zdaj morali imeti vzgojno-izobraževalne programe. Če tega ne bo, potem spet ne bomo imeli učbenikov programu za skupno vzgojno-izobraževalno osnovo.

Leto, ki je pred nami, bi moralo biti leto vzgojno-izobraževalnih programov, natančneje leto, v katerem bi programe pripravili. Če vzgojno-izobraževalnih programov ne bomo imeli pripravljenih po vsej vertikali, bo novi vzgojno-izobraževalni sistem spet ostal sistem s številnimi pomanjkljivostmi in neenankami, skratka, sistem, ki ne bomo mogli sprejemati kakršne koli spremembe, ki ne bo nekaj svojega. Prav zato bi morala Republiški komite za vzgojo in izobraževanje ter telesno kulturo in izobraževalna skupnost Slovenije oziroma ustrezne posebne skupnosti takoj zadolžiti vse, ki so odgovorni za pripravo vzgojno-izobraževalnih programov na vseh ravneh, da opravijo svoje naloge.

mgr. VALENTIN PIVK

CENTER SREDNJEGA USMERJENEGA IZOBRAŽEVANJA PTUJ, VOLKMERJEVA 19

razpisuje prosta dela in naloge TOZD GIMNAZIJA SPLOŠNE IN PEDAGOŠKE SMER DUŠAN KVEDER, PTUJ

- učitelja slovenskega jezika, P
- 2 učiteljev telesne vzgoje (1 ženska, 1 moški), P
- učitelja angleškega in nemškega jezika, P
- učitelja nemškega in angleškega jezika, P
- učitelja fizike, P
- učitelja matematike, P
- učitelja matematike in fizike, P
- učitelja glasbenega pouka (instrument), P
- učitelja tehničnega pouka, PRU

Za vsa zgoraj navedena delovna mesta velja zaposlitev za nedoločen čas.

- učitelja angleškega in nemškega jezika, P, za določen čas od 1. 9. 1980 do 31. 8. 1981
- učitelja geografije in sociologije, P, za določen čas od 1. 9. 1980 do 31. 8. 1981
- učitelja matematike, P, za določen čas od 1. 9. 1980 do 30. 6. 1981 (nadomeščanje delavca, ki služi vojaški rok)
- učitelja telesne vzgoje, P, za določen čas od 1. 9. 1980 do 30. 6. 1981 (nadomeščanje delavca, ki služi vojaški rok)
- učitelja slovenskega jezika, P, za določen čas od 10. 11. 1980 do 30. 6. 1981 (nadomeščanje delavke, ki bo na porodniškem dopustu)

TOZD GOSPODARSKO UPRAVNE ŠOLE JOŽE LACKO PTUJ

- učitelja slovenskega jezika, P
- 2 učiteljev telesne vzgoje, P (1 ženska, 1 moški)
- učitelja obrambe in zaščite, P
- učitelja matematike, P
- 2 učiteljev gospodarsko-upravnih predmetov, diplomiran ekonomist s pedagoško in andragoško izobrazbo
- 3 učiteljev strojepljiva, PRU
- učitelja stenografije, PRU
- učitelja samoupravljanja s temelji marksizma, P
- učitelja slovenskega jezika, P, za določen čas od 1. 9. 1980 do 10. 4. 1981 (nadomeščanje delavke, ki bo na porodniškem dopustu)
- učitelja gospodarsko-upravnih predmetov, diplomiran ekonomist za določen čas od 1. 9. 1980 do 10. 4. 1981 (nadomeščanje delavke, ki bo na porodniškem dopustu)

TOZD KOVINARSKA IN KMETIJSKA ŠOLA VELJKO VLAHOVIČ, PTUJ

- učitelja slovenskega jezika, P
- učitelja geografije, zgodovine in samoupravljanja s temelji marksizma, P
- učitelja telesne vzgoje, P
- učitelja obrambe in zaščite, P
- učitelja samoupravljanja s temelji marksizma, P
- učitelja matematike, P
- učitelja kemije in biologije, P, dopolnjevanje na ostalih TOZD
- vodjo delavnice, PRU (inženir strojništva in pedagoški izpit)

TOZD DOM UČENCEV PTUJ

- vzgojitelja za učence CSUI, PRU ali P, pedagoška smer
- 2 vzgojiteljev za učence DNRO, ortopedagog smer DPO ali PA

Kandidati naj pošljejo prijave, kratek življenjepis in dokazila o izobrazbi v 15 dneh po objavi razpisa na posamezne TOZD Centra srednjega usmerjenega izobraževanja Ptuj.

Začasno lahko takoj rešimo stanovanjsko vprašanje.

GIMNAZIJA JOSIPA JURČIČA, STIČNA, 61295 IVANČNA GORICA

razpisuje prosta dela in naloge:

- 2 profesorjev matematike in fizike
- profesorja zgodovine-umetnostne zgodovine
- profesorja telesne vzgoje — ženske
- profesorja telesne vzgoje — moški (polovična zaposlitev)
- profesorja geografije, samoupravljanja s temelji marksizma in sociologije
- profesorja angleškega jezika (polovična zaposlitev)

Razpisna komisija DOMA UČENCEV HEROJ TITO, KOPER

razpisuje prosta dela in naloge:

- psihologa-pedagoga za nedoločen čas
- Pogoji: visoka izobrazba, zaželeno delovno izkušnje, ustrezne moralno-politične lastnosti

- 2 vzgojiteljev za nedoločen čas
- 2 vzgojiteljev za določen čas

- Pogoji: — višja ali visoka izobrazba pedagoške smeri, prednost imajo diplomanti domače vzgoje; — zaželeno čimveč delovnih izkušenj; — ustrezne moralno-politične lastnosti.

Prijave, naslovljene na Dom učencev Heroj Tito, Koper, Cankarjeva 5, sprejema razpisna komisija 14 dni po objavi razpisa.

OSNOVNA ŠOLA MOZIRJE

razpisuje prosta dela in naloge:

- učitelja matematike, PRU, za nedoločen čas s polnim delovnim časom s 1. 9. 1980
- učitelja razrednega pouka s polnim delovnim časom in za nedoločen čas za podružnično šolo Lepa njiva, stanovanje
- učitelja razrednega pouka s polnim delovnim časom za določen čas od 1. 9. 1980 do 28. 2. 1981
- učitelja razrednega pouka s polnim delovnim časom za določen čas od 1. 9. 1980 do 15. 4. 1981.

OSNOVNA ŠOLA DRAGOTIN KETTE (POŠ) NOVO MESTO

razpisuje dela in naloge:

- 3 vzgojiteljev za delo v internatu, PRU ali P
- učitelja telesne vzgoje, PRU ali P z dopolnilno ortopedagoško izobrazbo

Komisija za delovna razmerja OSNOVNE ŠOLE JOŽE SLAK-SILVO, TREBNJE

razpisuje prosta dela in naloge:

- učitelja razrednega pouka na podružnični šoli Čatež, PRU ali U
- učitelja likovne vzgoje, PRU ali P

Rok prijave je 15 dni po objavi razpisa.

Kaj bi svet brez srečnih otrok

Pogovor z učiteljico Vido Blažko

»... Zasmiali se boste, jaz pa vam rečem: zasvojila me je mladost. Ves čas v življenju doživljam eno samo veliko pomlad. Delam, poučujem in se učim. Ločnica med učiteljico in prijateljico je nekaj posebnega. Otroška rahlost se ne zaupa komurkoli.

Poglejte jih! Za danes je pouk končan. Oni pa stojijo pred razredom in čakajo, da bi jih zaposlila tudi v popoldanskem času. Z lutkami. Z odkrivanjem drobnih literarnih skrivnosti. Mordasamo s pogovorom o povsem vsakdanjih zadevah...»

Menda so otroci, kljub vsej pedagoški znanosti, še vedno ne povsem odkrit svet. Stvarem, ki osrečujejo odrasle, sami pogosto obračajo hrbet. V svetu, ki jih obkroža, iščejo toplino. Iščejo drobna zadovoljstva, ne da bi vedeli, da hrepenijo po sreči. In če nikjer drugje, morajo najti vse to — šoli. Včasih mora učiteljeva pozornost nadomestiti starše.

Starši? Veliko svojih dejanj ne morejo z ničimer opravičiti. Zanje bi morala biti največja sreča, kadar imajo ob sebi uspešnega in zaupljivega otroka. Kadar izgubijo bitko z otrokovim zaupanjem, izgubijo bitko z otrokom. In kaj jim ostane potem? Siva in papirnata podoba staršev, zlomljena želja po prijateljstvu in družinski sreči.

Da, nekoga moraš imeti rad. Nekomu moraš zaupati; zaupati pravočasno. Težave se razraščajo kakor obup. Ozdraviti jih je težko.

»... Starši želijo svojim otrokom uspeh. Toda pri tem jim pogosto zmanjka vztrajnosti. Hote- nje brez truda je jalovo. S kakšnim ponosom pripeljejo svoje ljubljence v prvi razred; čez čas pa jih, vsaj nekateri, prepustijo zgolj šoli.

Omenjate čas, ko sem bila partizanska učiteljica. Včasih so primerjave nemogoče. Takrat so

prihajali starši in otroci v šolo z neverjetnim navdušenjem. Neverjetnim? Ne. V kraju kjer sem poučevala, so prišli prvič v slovensko šolo. Seveda, na Primorskem je bilo to. V Selu pri Črni- čah, kjer sem se tudi rodila. Sto hiš je bilo v naši vasi in med vojno nobenega izdajalca. S partizani smo prirejali mitinge in se veselili še tako drobnih zmag. Tudi parti- zanska šola je bila zmaga. Z njo smo začeli takoj po kapitulaciji Italije, ko se je partizansko gibanje že tako razširilo, da nismo več priznavali okupatorjevih zakonov. Pravzaprav jih nismo priznavali nikoli. Na vsakem koraku smo s slovensko besedo in pesmijo krepili našo narodno za- vest.

Sedemnajst let sem imela, ko sem postala na pobudo vaškega odbora Osvobodilne fronte parti- zanska učiteljica. Moji učenci so bili višji in krepkejši kot jaz. Spominjam se, da so prinašali v šolo celo bombe.

Nepozabna leta. Sama ne vem, kdo je takrat komu bolj pomagal: otroci, starši, učiteljica... Večkrat me je obiskala Minka Pahorjeva. Spominjam se tudi Mare Sam- sove Tuge. Z njuno pomočjo sem začela odkrivati prve pedagoške zakonitosti. Zdaj vem, da sem se takrat zelo veliko naučila.

Utrinki iz ranega otroštva. Stanovali so blizu šole. V njej je bila mati nekaj časa čistilka. Včasih, kadar ji je Vida pomagala, je sedla za kateder. V mislih si je predstavljala, da sedi v klopi skupina rdečeličnih otrok. In Vida jih je poučevala... Že takrat je dobro vedela, kje tičijo njene poklicne želje. Nič čudnega ni, da je ostala zvesta učiteljskemu poklicu tudi po vojni. Najprej se je udeležila v Pivki dvomesečnega učiteljskega tečaja.

»... Mislim, da se mi je prav mudilo med učence. Moje prvo delovno mesto je bilo v vasi Ociz- lja, tam ob robu Čičarije. Ljudje

so me navdušeno sprejeli. Bila sem prva slovenska učiteljica. Bolj kot hude revščine in tega, da sem najprej poučevala brezplačno, se spominjam srčnosti tistih ljudi. Sicer sem bila pa revščine navajena. Oče, ki je umrl leta 1943, je pustil materi v oskrbo šest otrok. Njo pa, se zdi, da so reševale izredna delavnost, dosled- nost in strogost. Vsem šestim otrokom je zapustila izredno doto. Naučila nas je delati, naučila nas je poštenja!

Po letu dni sem odšla v Hrpolje Kozino in zatem, dvajsetletno dekle, na Barje v Ljubljano. Celo ruščino, ki se je nisem nikoli učila, sem morala poučevati. Učila sem se pač lekcijo ali dve pred učenci.

Naslednjih petindvajset let je preživela na osnovni šoli Ledina v Ljubljani. »Sem sploh spo- sobna za poučevanje na tej šoli?« je razmišljala. Med drugim so

prihajali v to šolo k hospitacijam tudi učiteljski. Da, petindvaj- set let. Leta izpopolnjevanja, do- zorevanja in sreče.

Zasmeje se. »Pravzaprav sem vse življenje srečna.« Ali pa od- pustljiva, se vmešam v njeno raz- mišljanje. Ob delu z otroki človek pozabi na težke trenutke. Ustvari si srečno družino, dobiš možnosti za uspešno delo in... In vendar ostane neizpolnjena želja. Leta 1973 je diplomirala na pe- dagoški akademiji. Od nekdanj jo je mikal študij psihologije, toda vedela je, da bi mu ob družinskih obveznostih ne bila kos. Njena trma ali pa volja, ki jo je gnala k uresničitvi vsega, kar si je posta- vila za cilj, je bila ranjena.

Govorila je o številnih rodovih mladih učiteljev, o njihovem praktičnem izpopolnjevanju.

»... Bila so leta, ko so odhajali na učiteljske zelo dobri dijaki. Vodila jih je želja po poučevanju,

Vida Blažko z učenci

po odkrivanju skrivnosti pedago-škega sveta. V zadnjem obdobju zaznamujem spremembe in ob njih mi zavre kri. Dogaja se, da prihaja v pedagoško gimnazijo tisti, ki so bili na drugih šolah zavrnjeni. Vprašam se, kaj obeta peda- goški razred, kjer se zberejo predvsem dijaki z dobrimi in za- dostnimi uspehi! Je to zagotovilo za dobre pedagoške delavce? Gre za politično vprašanje, za pose- ben družbeni problem. Kako ob tem doseči ustrezno ovrednotenje učiteljevega dela?»

Da, tudi o tem je veliko razmiš- ljala in razpravljala učiteljica VIDA BLAŽKO. Pisala je in utemeljevala učiteljsko delo kot družbeno koristno. Pisala je o osebnih dohodkih, ki so bili od nekdanj pod povprečjem v primer- javi z drugimi primerljivimi po- kllici. In se je dogajalo, da so učitelji razpravljali bolj o točkovanju in neustreznih osebnih dohodkih kot o metodskih ter pedagoških problemih. V kolektivih pa je raslo nezadovoljstvo. Razmere so se nekoliko uredile, čeprav se zdi, da dober učitelj ne bo nikoli na- grajen tako, kot bi zaslužil za svoj trud.

Leto 1973. Učiteljica Vida je zapustila Ljubljano. Ob resnici, da je pri tem doživela svojevrsten stres, bi ji lahko nekdo pritaknil očitek malomeščanstva. Saj je vendar kmečka hči in z izostreni- mi merili za vrednotenje otrok! Pa vendar; v Ljubljani je zapu- stila pot, ki je bila tlakovana s petindvajsetimi uspešnimi leti. Kamor gre mož...

»... V Novi Gorici se mi ni po- srečilo dobiti zaposlitve. Sprejeli so me na osnovni šoli v Mirnu. Najprej sem se počutila kakor za- četnica. Leto dni sem potrebova- la, da sem se vživela v šolo in

novo okolje. Toda, prišla sem vendar med prijatelje, med otro- ke.«

Hotel sem reči: ponekod se bo- jijo preveč uspešnih ljudi! Zastr- mel sem se skozi šolsko okno. Ve- liko priznanj je dobila za svoje delo, mi je vrelo v mislih. Letos so ji dodelili Žagarjevo nagrado. Obrazložitev je dolga, pa vendar skromna za tako pošteno delo. Vem, tega ji ne smem ome- niti. Menda so jo v Ljubljani va- bili na vodilno pedagoško de- lovno mesto. »Hočem imeti ne- posreden delovni stik z otroki,« jim je odgovorila. Mislim, da mi pripoveduje o sodelovanju s star- ši, o roditeljskih sestankih, krat- kih in delovnih. O tem, da jih po- vabi nekajkrat v letu na hospita- cijo v razred...

»Glejte,« pravi, »če se starši ne bi zanimali za novo matematiko, bi lahko celo izgubili avtoriteto v očeh sedemletnega otroka. Tudi njim je treba pomagati!«

Imenitno je, komur se posreči iz leta v leto bolj ljubiti svoj po- kllic. Vida Blažko osrečuje v dno duše. Ob svojem delu ne pozna živčne napetosti, še manj pa dol- gočasje, ki bi ubijalo ustvarjal- nost. S svojo mirnostjo vpliva tudi na učence. Učiteljica in razred po- stanejo celota — delo postane raz- vedrilo. Če ob vsem tem zasledu- ješ pedagoško znanost in iščeš nove uporabne metode, je mono- tonost tuja tudi dolgi vrsti let.

In čisto na rob...

»... Mati sem in srečna s svojo družino. Gospodinjam, kot je pač narodni običaj in ob tem poslu- šam operne melodije. Trgam tre- nutke za mirs knjigo in delam na- črte. Še veliko jih imam. Ne zmanjka jih, kot ne bo zmanjkalo srečnih otrok.«

SILVO TERŠEK

Pestra in usklajena dejavnost

Zveza prijateljev mladine Slovenije je tudi letos — tako kot vsako leto doslej — pripravila zelo pestro dejavnost v sodelovanju s svetom Zveze pionirjev Slovenije, z družbeno-političnimi organizacijami v občinah ter s komisijo za razvijanje in ohranjanje tradicij NOB. Uskla- jena dejavnost pionirjev, ki bo zajemala srečanja, prireditve in akcije, bo potekala vse leto v jugoslovanskih pionirskih igrah, tokrat pod ge- slo NARAVA — ZDRAVJE — LEPOTA.

Naj naštejemo le nekaj teh razgibanih dejavnosti.

KURIRČKOVA POŠTA 1980

Letos je Kurirčkova pošta po- svečena 35. obletnici osvoboditve in krepitvi splošnega ljud- skega odpora in družbene samo- zaščite.

Kurirčkova pošta je tradicio- nalna akcija v okviru dejavnosti pionirjev za razvijanje in obuja- nje revolucionarnih tradicij NOB.

Bistvena zahteva pionirja ku- rirja v tej akciji je, da varno in brez zastojev prenese zaupano sporočilo do naslednje javke.

Kurirčkova pošta v letu 1980 je potekala takole:

proga »P« — Primorska. Za- četek v Ajdovščini, kjer praznu- jemo 35. obletnico ustanovitve prve slovenske vlade;

proga »TV« — Dolenjska. Začetek v Bazi 20«. Udeleženci NOB vse pogostejše opozarjajo na propadanje ohranjenih barak. Začetek Kurirčkove pošte v Bazi 20 naj bi opozoril na zdajšnje stanje in spodbudil akcijo pionir-jev in mladine za obnovo tega spomenika NOB;

proga »G« — Gorenjska. Za- četek v Kranjski gori. Posvečen zadnjim bojem Jeseniško-bo- hinjskega odreda in IV. armade

JLA. Borci dveh enot so tu pre- koračili Korensko sedlo in po- magali osvoboditi Koroško;

proga »Š« — Štajerska. Zače- tek v kraju Gančani. V tem kraju je padel Stefan Kovač-Marko, ki je bil idejni vodja narodnoosvo- bodilnega gibanja v Prekmurju. V tem kraju se tudi začne pla- ninska transverzala kurirjev in vezistov Slovenije;

proga »K« — Koroška. Zače- tek v kraju Poljana. Tu so bili zadnji boji v 2. svetovni vojni v Evropi.

Poti Kurirčkove pošte so se začele 22. marca 1980.

SREČANJE PIONIRJEV ZGODOVINARJEV IN LIKOVNIKOV

Tradicionalno akcijo srečanje pionirjev zgodovinarjev organi- zira Svet za delo s pionirji že deset let. Letos bodo pionirji zgodovinarji raziskovali na temo: IZVIRNO GRADIVO NOB V DOMAČEM KRAJU. Lani je sodelovalo že 80 zgodo- vinskih krožkov na osnovnih šolah. Njihovo število in število vključenih pionirjev nenehno narašča.

KVIZ bo na temo: VRSTE ZGODOVINSKIH VIROV

MED NOB IN NJHOVO VREDNOTENJE.

Organizacijo letošnjega sre- čanja mladih zgodovinarjev in likovnikov bo prevzela občinska konferenca ZPM Ljubljana Vič-Rudnik.

POHOD PIONIRJEV PO POTEH OSVOBODITVE

Srečanje zgodovinarjev pred- stavlja sočasno tudi začetek po- hoda slovenskih pionirjev, sklene pa se na zboru pionirjev. S to akcijo bomo letos počastili konec bojev v drugi svetovni vojni, osvoboditev naše domo- vine in zmago ljudske revoluci- je. Pot pohoda bo vključevala 14 občin, začela pa se je v Ljublja- ni. V pohodu sodelujejo pionirji iz občin Ljubljana Vič-Rudnik, Vrhnika, Logatec, Postojna, Idrija, Ajdovščina, Tolmin, Nova Gorica, Koper, Izola, Piran, Ilirska Bistrica, Cerknica in Sežana.

ZBOR PIONIRJEV JUGOSLAVIJE

Zbor pionirjev Jugoslavije predstavlja sklepno manifesta- cijo pionirjev v delovnem letu. Vsebinska pa bo letos posvečena osvoboditvi, sklepu JPI Narava — Zdravje — Lepota, pionirski solidarnosti in samoupravljanju 20. in 21. junija 1980. Vsako leto sodeluje 5 do 8 tisoč pionirjev, mladine in odraslih iz Slovenije, drugih republik in pokrajin, zamejstva in otrok naših zdomcev.

TABOR SUTJESKA

To je zvezna akcija. Vsaka re- publika in pokrajina organizira tabor »Sutjeska«, na katerem sodelujejo pionirji delegati iz vseh republik. V Sloveniji je ta tabor v občini Novo mesto in traja od 1. do 21. julija. Glavni pomen te akcije je razvijanje in ohranjanje tradicij NOB (bli- žina Baze 20 kot zelo pomem- ben kraj iz NOB za vso Sloveni- jo) in razvijanje bratstva, enot- nosti in prijateljstva med narodi in narodnostmi Jugoslavije.

Tabor traja 21 dni (v lanskem letu je zaradi pomanjkanja de- narja trajal 14 dni); v tem času pionirji spoznavajo slovenske kraje in ljudi, si ogledajo več or- ganizacij združenega dela, pla- vajo, taborijo ipd.

Slovenski pionirji bodo v dru- gih republikah sodelovali tako- le: Grosuplje v SR BiH, Slove- nske Konjice v SR Črni gori, Ka- mnik v SR Srbiji, Ljubljana Be- žigrad v SR Makedoniji, Aj- dovščina v SR Hrvaški, Trebnje v AP Kosovo, Črnomelj v AP Vojvodini in Mozirje v SR Slo- veniji.

TEKMOVANJE ZA ZNAK PARTIZANSKIH ENOT

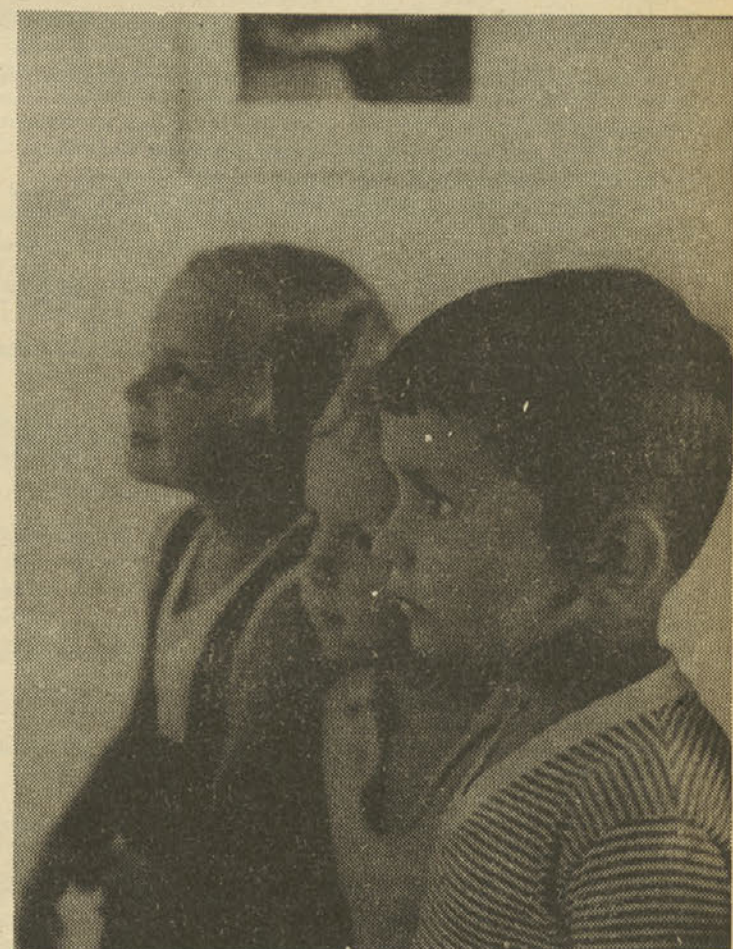
Ta dejavnost slovenskih pio- nirjev pomeni doživljanje in raz- vijanje nacionalne zavesti, spoznavanje krajev, znanih iz NOB, privziganje ljubezni do svojega naroda, do drugih naro- dov in narodnosti SFRJ. Pionirji osvajajo bronasti, srebrni in zlati znak partizanskih enot s tem, da obiskujejo kraje, znane iz NOB najprej v svoji občini, nato v so- sednji, na koncu pa še kraje, pomembne v slovenskem meri- lu.

SREČANJE PIONIRJEV PROMETNIKOV

Ob tekmovanju Kaj več o prometu — poteka tudi srečanje pionirjev prometnikov, ki je bilo

SREČANJE IN TEKMOVANJE PIONIRJEV V STRELJANJU

Srečanje in tekmovanje je letos v Postojni. V strelskih

letos 18. in 19. aprila v Ptuj. Da bi zagotovili večjo varnost v cestnem in železniškem prome- tu, vključujejo v razvijanje zasnove splošnega ljudskega odpora. Srečanje mentorjev naj bi razgrnilo uspehe in probleme te dejavnosti v osnovni šoli in krajevni skupnosti, ter prispe- valo k širjenju in bogatjenju to- vrstne dejavnosti pionirjev.

krožkih na šoli si pionirji poleg številnih sposobnosti in spretno- sti, ki si jih razvijajo in pridobi- vajo, vključujejo v razvijanje zasnove splošnega ljudskega odpora. Srečanje mentorjev naj bi razgrnilo uspehe in probleme te dejavnosti v osnovni šoli in krajevni skupnosti, ter prispe- valo k širjenju in bogatjenju to- vrstne dejavnosti pionirjev.

zaščita obramba

Pred nedavnim so slovesno podelili diplome prvima diplomantom študijske usmeritve splošna ljudska obramba na Univerzi Edvarda Kardelja v Ljubljani. Diplomno obramboslovca sta prejela Maksimiljan Marošek in Milorad Mijatović. V prostorih Fakultete za sociologijo, politične vede in novinarstvo v Ljubljani, ob prisotnosti najvišjih predstavnikov našega kulturnega in vojaškega področja je diplomu podelil dekan FSPN dr. France Vreg. Ob zahvali vsem, ki so pomagali in iskrenih čestitkah diplomantom, je dekan med drugim dejal: »Menim, da pomeni usvajanje novih družbenih ved na univerzo velik dosežek v jugoslovanskem merilu. Čas je, da se te vede obravnavajo enakovredno z drugimi vedami.«

Treba je poudariti, da so prve diplome nove študijske usmeritve na univerzi pomemben dogodek in hkrati velik uspeh za Slovenijo, čeprav na tem področju zastajamo leto in pol za drugimi republikami. Gre za prvo skupino študentov, ki je končala študij po posebnem programu došolanja ob delu. Študentje so delali in študirali v zelo težavnih razmerah. Prav zato gre vsa pohvala za vztrajnost in prizadevnost tem prvim diplomantom s tega področja, ki so uspešno premagovali težave v svojem delovnem okolju in dodatne težave na fakulteti. Naj povemo, da jih je od 60 študentov, ki so se vpisali v prvi letnik, doslej 14 predalo diplomske naloge, 20 pa naloge pripravila. Razne tistih, ki niso uspešno opravili prvega letnika, je skupina držala do konca. Težave študentov ob delu so znane: na ovire zadevajo v domačem in širšem okolju, povzročajo jih pomanjkljiva poprejšnja izobrazba, vsemu temu pa se pridružuje

jejo še dodatni napor, ki jih terja študij ob delu, uveljavljanje v drugih dejavnostih, oddaljenost od študijskega središča itn.

Šele od lani je študij ob delu namenjen tistim, ki imajo že končano višjo šolo ali prvo stopnjo visoke šole. Tako nadaljujejo študij ob delu v 3. in 4. letniku. Temu je prirejen tudi novi program, ki daje ob sklepu študija enakovredno izobrazbo.

Za največji del osipa pa so žal odgovorne nekatere delovne organizacije, ki niso študentom ob delu dajale študijskih dopustov ali pa jim kako drugače pomagale pri študiju.

Katedra za splošno ljudsko obrambo v Ljubljani je poskušala organizirati tovrstni študij na dislociranem oddelku v Mariboru, vendar se to ni posrečilo, ker ni dovolj predavateljev za to stroko.

Tudi na Visoki šoli za sociologijo, politične vede in novinarstvo v Ljubljani sta redno zaposlena le dva profesorja na študijski usmeritvi splošne ljudske

obrambe, poleg tega pa jih pri delu ovira pomanjkanje prostora, učbenikov, pripomočkov... Toda kljub vsemu so uspeli.

Zanimalo nas je, kaj je spodbudilo diplomanta, da sta se odločila za to študijsko smer. Povprašali smo ju, kakšne težave sta imela pri delu. Želeli smo zvedeti kaj več o življenju in študiju na fakulteti, pa tudi o tem, kaj predlagata, da bi bil vpis na to študijsko smer večji.

Povzemimo njune misli in mnenja:

MAKSIMILJAN MAROŠEK, učitelj obrambe in zaštite v Šolskem centru v Slovenj Gradcu, je končal kemijsko smer na pedagoški akademiji in šolo za rezervne oficirje. Potem se je odločil, da bo postal učitelj obrambe in zaštite. Želel si je izpopolniti znanje, zato se je vpisal na fakulteto. Povedal nam je, da med študijem ni imel nobenih olajšav — niti dneva dopustne. Še za diplomu ne! Pohvalil je svoje kolege — študente, ki so bili ves čas študija izredni tovariši in izrazil priznanje in zahvalo predavateljem, ki so pokazali izredno prizadevnost, saj so velikokrat žrtvovali svoj prosti čas za to, da so študentom dodatno pojasnjevali in jim pomagali. Še prav posebno zahvalo gre dr. Antonu Beblerju za njegovo nesebično in požrtvovalno delo.

MILORAD MIJATOVIĆ je aktivni oficir v Ajdovščini. Ker dela na obrambnem področju, si je želel dopolniti in razširiti znanje v svoji stroki. Poudaril je živo vez tovarštva na fakulteti, ki je bila vidna povsod, od pomoči pa

nabavi in izmenjavi literature, skript, izkušenj ipd. Meni, da mu pomeni diploma hkrati s pridobljenim znanjem še rezervni poklic, je kot nekakšna »zavarovalna polica«. Ali drugače: to je dodatna možnost zaposlovanja! Sicer pa mu pridobljeno znanje veliko koristi pri njegovem poklicnem delu.

Ob podelitvi diplom za področje obrambe in zaštite na FSPN. Z leve proti desni: diplomant Maksimiljan Marošek, dr. Anton Bebler, diplomant Milorad Mijatović in republiški svetovalec Ivan Turk

Diplomanta sta se strinjala, da bi bilo treba za večji vpis na to študijsko smer zagotoviti boljše nagrajevanje; to bi spodbujalo mlade, da bi se raje odločali za ta študij. Vpis bi se povečal tudi če bi postal študij obrambe in zaštite v družbi enako priznan kot druge študijske smeri. Prva diplomanta poudarjata: »Od nas je veliko odvisno, kakšno mnenje si bo ustvarila skupnost o kakovo-

sti našega študija. Verjamemo, da bomo s svojo prizadevnostjo in strokovno usposobljenostjo to tudi dokazali.«

Za tiste, ki niso dovolj seznanjeni o tem, kakšen je študij vse-ljudske obrambe, naj povemo: ta smer usposablja visoko izobražene obrambne strokovnjake za analitično svetovalno in organizacijsko delo v upravnih organih

družbeno-političnih skupnostih, v organizacijah združenega dela, v družbeno-političnih organizacijah, v štabih in enotah teritorialne obrambe in drugod, pa tudi za pedagoško delo v srednjih šolah. Študij je deležen posebne družbene pozornosti. Ker potrebujemo zelo veliko tovrstnih strokovnjakov, je zagotovljena

zaposlitev vsakemu diplomantu. Študij traja štiri leta. Po osmem semestru gredo zdravstveno sobni absolventi na staž v oborožene sile, kjer si pridobijo čim več zveznega podporačnika.

Učni načrt zajema tri temeljne skupine predmetov: družboslovne, obrambno-strokovne in pedagoško-psihološke ter splošne predmete.

Poleg splošnih pogojev za vpis na ESPN morajo kandidati študij SLO izpolnjevati še posebne pogoje: da so zdravi, stveno najmanj omejeno sposobni, da niso starejši od 22 let (če niso služili vojaškega roka, to ne velja za dekleta) in da imajo priporočilo Sveta za ljudsko obrambo, varnost in družbeno samozaščito občine, v kateri stalno prebivajo.

Razpisna komisija OSNOVNE ŠOLE 17. OKTOBER, BELTINCI

razpisuje dela in naloge
— ravnatelja za čas od 1. septembra 1980 za 4 leta

Pogoji:
Kandidat mora imeti
— po zakonu o osnovni šoli predpisano pedagoško izobrazbo, najmanj pet let delovnih izkušenj v vzgojno-izobraževalnem delu in opravljen strokovni izpit,
— ustrezne moralno-politične lastnosti in organizacijske sposobnosti za uresničevanje smotrov in nalog osnovne šole.

Rok za prijavo je 15 dni po objavi razpisa.
Vloge z dokumentacijo pošiljajo kandidati s pripisom: za razpisno komisijo.

VZGOJNOIZOBRAŽEVALNA ORGANIZACIJA n. sol. o. ŽALEC

RAZPISNE KOMISIJE TOZD ZA IMENOVANJE RAVNATELJA

razpisujejo na podlagi 135. člena zakona o osnovni šoli dela in naloge:

ravnatelj
— za TOZD osnovna šola Bratov Juhart Šempeter
— za TOZD osnovna šola Ivan Farčnik — BUČ Vransko
— za TOZD celodnevna osnovna šola Slavko Šlander Prebold

Pogoji:
— najmanj višja izobrazba pedagoške smeri
— najmanj 5 let delovnih izkušenj v vzgojno-izobraževalnem delu
Kandidati morajo imeti organizacijske in vodstvene sposobnosti ter ustrezne moralno-politične lastnosti.
Mandatna doba je štiri leta.

Rok za prijavo je 15 dni po objavi razpisa.
Kandidati naj vložijo prijavo in dokazilo o izobrazbi na naslov TOZD, kjer želijo skleniti delovno razmerje.

O izbiri bodo obveščeni v 15 dneh po poteku razpisnega roka.

POPRAVEK

Komisija za delovna razmerja in samoupravno delitev OD TOZD OSNOVNA ŠOLA KARAVANŠKIH KURIRJEV NOB

popravlja razpis prostih del in nalog, objavljen v 8. številki Prosvetnega delavca z dne 21. 4. 1980 takole:

— **alinca 6:** »učitelja tehnične vzgoje za nedoločen čas s polovičnim delovnim časom« se razveljavi in dodatno razpisuje dela in naloge
— **učitelja tehnične vzgoje in fizike za nedoločen čas s polnim delovnim časom, PRU**

Kandidati naj vložijo prijave z dokazili o strokovnosti v 15 dneh po objavi razpisa.

Svet delovne skupnosti OSNOVNE ŠOLE ALOJZ KEBE, LJUBLJANA ŠENTVID, CELOVŠKA 408

razpisuje dela in naloge
— učitelja telesne vzgoje, za nedoločen čas, STU, PRU, ali P

Razpis velja do prevzema del in nalog.

Svet delovne skupnosti GIMNAZIJE KRANJ, 64001 KRANJ Koroška c. 13

razpisuje dela in naloge
za nedoločen čas:
— učitelja filozofije — psihologije oz. filozofije — pedagogike; poln delovni čas
— učitelja kemije; poln delovni čas
— laboranta biologije; polovični delovni čas
— laboranta fizike; polovični delovni čas

za določen čas:
— učitelja osnov umetnostne vzgoje glasbeni del; poln delovni čas
— učitelja kemije; poln delovni čas
— učitelja slovenskega jezika; polovični delovni čas
— učitelja geografije; polovični delovni čas

Za vsa razpisana dela je potrebna visokošolska izobrazba ustrezne smeri, le za laboranta za biologijo in za fiziko ustreza višješolska ali srednješolska izobrazba ustrezne stroke.
Razpisane naloge in dela za določen čas veljajo za šolsko leto 1980/81. Rok prijave je 15 dni po objavi razpisa.

VVO ANGELCA OCEPEK, LJUBLJANA, ZVEZNA 24

razpisuje za nedoločen čas, s polnim delovnim časom prosta dela in naloge:

— 2 vzgojiteljice za delo v predšolskih oddelkih (pogoji: končana vzgojiteljska šola)
— 2 vzgojiteljev-učiteljev za delo v oddelkih PB šolarjev (pogoji: PA-razredni pouk ali učiteljišče)
— medicinske sestre pedagoške smeri za delo v jaslih (pogoji: srednja medicinska šola — pedagoška smer s strokovnim izpitom)
— vzgojitelja-ortopedagoga-specialnega pedagoga za delo v razvojnem oddelku predšolskih otrok (končana višja šola za specialne pedagoge)

Pogoj: poskusno delo tri mesece.
Začetek dela: 1. 9. 1980.

Prijave z dokazili o izobrazbi pošljite v 15 dneh po izidu razpisa na naslov VVO, kandidati pa bodo obveščeni o izbiri v 30 dneh.

PRVA OSNOVNA ŠOLA CELJE, Vruncova 13,

razpisuje prosta dela in naloge za nedoločen čas s polnim delovnim časom s 1. 9. 1980:

— učitelja glasbene vzgoje
— učitelja matematike in fizike
— učitelja slovenskega jezika
— 2 učiteljev razrednega pouka

Pogoji: PRU ali P.

Razpis velja 15 dni po objavi.

PRVA OSNOVNA ŠOLA CELJE

ponovno razpisuje dela in naloge:
— učitelja telesne vzgoje (moški)
za nedoločen čas s polnim delovnim časom.

Pogoj: PRU ali P
Razpisni rok: 15 dni po objavi razpisa.

VZGOJNO-IZOBRAŽEVALNI ZAVOD V VERŽEJU

razpisuje prosta dela in naloge:

Šola:
— učitelja nemškega jezika, P, PRU, za določen čas, 4 leta
— učitelja zgodovine in zemljepisa, P, PRU, za nedoločen čas
— učitelja razrednega pouka, PRU razrednega pouka, za določen čas, 1 leto

Poseben pogoj: dopolnilna izobrazba za delo z mladino z MVO

Dom:
— 3 vzgojiteljev-defektologov MVO
— vzgojitelja-defektologa MVO, polovična delovna obveznost

Za vsa navedena dela je predvideno poskusno delo tri mesece.
Začetek dela: 1. 9. 1980.

POKLICNA KOVINARSKA IN AVTOMEHANIŠKA ŠOLA KOPER

razpisuje za šolsko leto 1980/81 prosta dela in naloge:

— učitelja obrambe in zaštite, visoka strokovna izobrazba, za nedoločen čas s polnim delovnim časom
— učitelja matematike, visoka strokovna izobrazba, za določen čas polnim delovnim časom (za šolsko leto 1980/81) — nadomeščanje delavke, ki je na porodniškem dopustu.

Rok za prijave s priloženimi dokazili o izpolnjevanju pogojev je 15 dni od dneva objave razpisa. Kandidati bodo o izidu razpisa obveščeni v nadaljnjih 30 dneh.

Kadrovska komisija ŠOLE ZA USMERJENO IZOBRAŽEVANJE, p. o. MUTA

razpisuje za nedoločen čas za šol. leto 1980/81 prosta dela in naloge:

— učitelja fizike in strojeslovja
— učitelja samoupravljanja s temelji marksizma
— učitelja matematike

Razpisni pogoji:
— visoka strokovna izobrazba
— idejna in moralna neoporečnost ter družbeno-politična dejavnost

Razpis velja 15 dni po objavi, začetek dela 1. 9. 1980.
Kandidati naj pošljejo vloge na naslov: kadrovska komisija Šole za usmerjeno izobraževanje, p. o. Muta, Muta 112.

OSNOVNA ŠOLA FRANC BELŠAK GORIŠNICA

razpisuje prosta dela in naloge s polnim delovnim časom za nedoločen čas:

— učitelja matematike
— učitelja fizike in tehnične vzgoje
— učitelja telesne vzgoje

s polovičnim delovnim časom za nedoločen čas:
— učitelja glasbene vzgoje
— učitelja gospodinjstva
— učitelja likovne vzgoje (9 ur)
— učitelja družbenomoralne vzgoje (5 ur)
— učitelja zemljepisa in zgodovine za čas od 1. 5. 1980 do 31. 3. 1981 (nadomeščanje delavca, ki služi vojaški rok) — s polnim delovnim časom

Prijave sprejemamo 15 dni po objavi razpisa.
Začetek dela 1. 9. 1980

kolegom
v slovo

Venceslav Čopić

Umrli je starosta slovenskih učiteljev, čudovit pedagoški delavec profesor Venceslav Čopić. Rodil se je leta 1893 v kmečki družini v Lokovcu pri Ajdovščini. Osnovno šolo je končal v rojstni vasi, pripravnico učiteljskega v Sežani, učiteljske pa v Kopru in končno v Gorici. Spadal je k znanimu rodu omenjenega primorskega učiteljskega, ki je dalo pomembne učitelje-prosvetitelje, kakor narodnega heroja Staneta Žagarja, Bevka, Pahorja in mnoge druge. Od leta 1912 in do prve svetovne vojne je služboval v Povirju in Štjaku. V vojni mu ni bilo prizaneseno. Po zlomu Avstro-Ogrske so ga italijanske oblasti kmalu izgnale v Jugoslavijo. Tu se je takoj prijavil za učiteljsko službo v Rudi na Koroskem, po ponesrečenem plebiscitu pa je služboval v Pišecah na Kozjanskem in na meščanski šoli v Ptuj.

V tem času se je vpisal na visoko pedagoško šolo v Zagrebu, kjer je diplomiral leta 1928 iz pedagogike, psihologije in matematike. Še istega leta je prišel na ljubljansko učiteljske in tam deloval do aretacije 1942. Bil je interniran najprej v Italiji v Viscu in nazadnje v Dachau, od koder se je vrnil junija 1945. Na Ministrstvu prosvete Slovenije je moral takoj prevzeti najrazličnejše dolžnosti. Bil je inšpektor za učiteljske v Sloveniji, predsednik komisije za učiteljske izpite, predsednik pedagoškega sveta in član komisije za učne načrte. Na vseh teh mestih je s svojim neutrudnim delom vtilil viđen pečat svojega ustvarjalnega pedagoškega duha. Vedno je skrbel za dopolnitev strokovnega znanja učiteljev-tečajnikov, ki so že med vojno in po njej z veliko vneto izgrajevali naše osnovno šolstvo. Vedno je bil globoko prepričan, da je le dober učiteljski vzorec, ki ga ustvarjajo učiteljeve sile v svojih učencih. In prav iz tega je izvirala njegova velika skrb za izobraževanje učiteljskega kadra.

Tudi po letu 1951, ko je bil upokojen, je prevzel delo šolskega nadzornika najprej v Novi Gorici in nato v Krškem. To je bilo spet področje, kjer je moral ustvariti organizacijske temelje in možnosti za uspešno delo.

Leta 1955 je organiziral tečaje

in seminarje na taktat ustanovljenem pedagoškem centru, kjer je delal do ukinitve centra leta 1960. Leta 1962 je organiziral prosvetno pedagoško službo v Ajdovščini, v letih 1964 in 1969 je bil pedagoški svetovalec v Novi Gorici, dokler se ni dokončno upokojil.

Poleg vsega tega ogromnega organizacijskega in pedagoškega dela je veliko pisal v vsa pedagoška in stanovska glasila pred vojno in po njej. Številni prosvetni delavci se ga spominjajo z velikim spoštovanjem kot organizatorja šolstva, pedagoga, pedagoškega publicista in kot skromnega človeka ter odkritega tovariša.

Za življenjsko delo je prejel leta 1966 Žagarjevo nagrado. Profesor Venceslav Čopić je bil kot velik poznavalec marksizma vedno dejaven v učiteljskem pokretu, ki je družil učitelje-marksiste med obema vojnima. Ti učitelji so si prizadevali zgraditi šolo, kakršno potrebujejo najširše delavske in kmečke množice. Ta učiteljski rod je želel ustvariti sodobno, angažirano šolo, ki pa ji je seveda tedanja oblast nasprotovala. Pomembno pa je, da so že prvi poskusi, ustvariti temelje takšne šole, pokazali pravo pot.

Ni torej čudno, da je ta napredni učiteljski rod, zbran okrog »učiteljskega pokreta«, sam proučeval socialne razmere svojih učencev, da bi tako odkril potrebe svoje okolice in poiskal učne in vzgojne smotre, ki bi temeljili na najsodobnejših, družboslovnih, ekonomskih, naravoslovnih in drugih znanostih. In posrečilo se nam je, da smo ob takem delu v svojih učencih zbudili nenehno težnjo za večnim »zakaj«.

Pri tem delu učiteljskega pokreta pri oblikovanju šole med obema vojnima je imel pokojni Venceslav Čopić s svojimi bogatimi življenjskimi izkušnjami velike zasluge. S svojim delom je bil zgled učiteljem ne samo predvojnega rodu, temveč tudi kasnejšim, zgled delovne vneme, skromnosti in iskrenega tovarišstva.

Zanje in za vse, ki jih je poučeval, je storil veliko več, kot je bil dolžan.

JOŽE JURANČIČ

Danilo Brunet

Letošnjega 11. marca je v 62. letu starosti po daljši in mučni bolezni umrl prosvetni in pedagoški delavec profesor Danilo Brunet, pionir in organizator izobraževanja delavcev v železniškem prometu v Sloveniji. Pokojni tovariš je bil doma iz prijaznega trga Ljubno ob Savinji v Gornji Savinjski dolini, kjer se je rodil v družini občinskega uslužbenca dne 16. aprila 1918. Po končanem učiteljskem v Mariboru tik pred drugo svetovno vojno pa je moral na odsluženje vojaškega roka. Med vojno so ga ujeli nacisti ter odpeljali v ujetništvo in na prisilno delo v Nemčijo. Po vrnitvi domov so ga zaprli v Stari pišker v Celju in ponovno internirali v Nemčijo. Po osvoboditvi leta 1945 je v domačem okolju pomagal obnavljati porušeno domovino. Sprejel je vodstvo osnovne šole v Ljubnem ob Savinji, ob pomanjkanju upravnih kadrov je moral opravljati hkrati tudi funkcijo predsednika občine v Ljubnem, izvolili pa so ga tudi za odbornika v okrajni ljudski odbor v Šoštanju, v katerem so mu kot prosvetnemu delavcu zaupali tudi pomembne politične dolžnosti.

Leta 1954 se je vpisal na študij pedagogike in psihologije na ljubljanski univerzi. Tako kot pri delu je bil temeljit tudi pri študiju, ki ga je končal v štirih letih. V tistih časih smo pri nas namenjali posebno pozornost poklicnemu usmerjanju. Prav zaradi tega ni čudno, da se je zanimal za to problematiko tudi Danilo Brunet. Potem ko je nekaj časa služboval

na šolah v Postojni in v Kamniku se je po diplomu na fakulteti zaposlil leta 1963 na takratnem Zavodu SRS za strokovno izobraževanje, kjer je svoje bogato pedagoško in psihološko znanje ter izkušnje prenašal in uveljavljal v praksi strokovnega izobraževanja mladine in odraslih v delovnih organizacijah in strokovnih šolah. S tovariši, s katerimi je sodeloval v tem zavodu, je oral tako rekoč ledino strokovnega izobraževanja, kakršnega si je bil zavod zamislil in tudi za tisto dobo posrečeno uresničil.

Pedagoška pot je privedla Danila Bruneta leta 1964 k železničarjem. Kot strokovni pedagoški delavec se je zaposlil v šolskem centru Združenih železniških transportnih podjetij. V nadaljnjih letih je razvil v tem centru vse svoje organizacijske in pedagoško-psihološke sposobnosti pri razvoju izobraževanja železniških kadrov, posebno potem, ko so ustanovili Zavod za strokovno izobraževanje delavcev železniškega gospodarstva. Opravil je veliko pionirskih dela, tako v organizaciji tečajev raznih železniških profilov, kakor tudi pri opisu profilov, pripravljanju predmetnikov in učnih načrtov za posamezne vrste železniških poklicev, pri katerih se je izkazal za prvostopenjske strokovnjake. Posebno pozornost je namenil predavateljem na železniških tečajih in seminarjih, pa tudi tečajem in seminarjem. To so bile zelo pomembne akcije prav zato, ker se je železniško gospodarstvo tudi pri nas vsestransko tehnično

izpopolnjevalo, se opremljalo s sodobnimi tehničnimi sredstvi in zato zahtevalo ustrezno izobražene železniške kadre.

Seveda je dejavnost Danila Bruneta zadevala vso Slovenijo. Za železniško združeno prometno-transportno šolo v Mariboru je pripravil nomenklature, opis profilov, zasnoval je predmetnike in učne načrte za posamezne tečaje, in sicer za poklic vlakovodje, sprevodnika, skladiščnika, potniškega in blagovnega blagajnika in transportnega komercialista. V železniški elektro-kovinarski šoli v Ljubljani je pripravil enako dokumentacijo za poklic elektromehanika železniških vozil in mehanika diesel-železniških vozil. S strokovno temeljitostjo, ki je bila značilna za njegovo delo, je sodeloval pri verifikaciji železniške elektrokovinarske šole, ki je leta 1979 slavila svojo 30-letnico pedagoškega delovanja.

Danilo Brunet se je v vseh akcijah, v katere je posegel v svojem poklicnem delu, z vsem srce poglobil v problematiko. Pri tem je

Marjeta Kralj

Osnovna šola Šentjernej in vsa šentjernejska dolina je žalovala, ker je 6. marca 1980 ugasnilo življenje vzorne učiteljice Marjete Kralj, ki je dolgo izobraževala in vzgajala mladino te doline pod Gorjanci. Upali smo, da bo še dolgo uživala sadove svojega dela v zasluženem pokoju, toda smrt jo je nepričakovano izrgala iz naše srede.

Malokdo od tistih, ki smo se zbrali ob njenem grobu, se spominja leta 1930, ko je kot mlada maturantka učiteljskega stopila na pot učiteljevanja, da bi svoje znanje razdajala najmlajšim. Še manj pa jih je, ki vedo, da jo je njena življenjska pot vodila po mnogih osnovnih šolah: Škocjan pri Turjaku, Ljubljana, Bevke, Vrhnika — preden je pristala v Dobravi pri Šentjerneju, kjer si je začela ustvarjati družino. Leta 1954 jo je pripeljala pot v Šentjernej, kjer si je uredila svoj novi dom. Šentjernej je ostala zvesta do zadnjega dne.

Pozna jo starejši rod učiteljev, posebno dobro pa jo poznajo njeni učenci, zdaj že odrasli ljudje našega šolskega okoliša. Živela je z učenci in zanje. Domača in preprosta se spoznavala duševnost otrok in njihove domače razmere, ki v povojnih časih ravno v teh krajih niso bile rožnate. Morda je bilo prav to vzrok, da je poleg obilnega rednega dela na šoli namenila veliko truda tudi delovanju šolske organizacije podmladka Rdečega križa, ki ga je

Sonja Pešec

V torek, 18. marca, smo pospremili na zadnjo pot našo kolegico Sonjo Pešec. S spominskimi govori, venci in šopki cvetja smo se ob grobu oddolžili pokojnici za njen trud na osnovni šoli Marjana Nemca v Radečah ter se poslednjič zahvalili tej iskreni tovarišici in požrtvovalni pedagoginji za njeno življenjsko delo.

Rojena je bila 17. novembra 1922 v učiteljski družini na Svibnem. Osnovno šolo je obiskovala na Svibnem in v Radečah, nato je odšla na gimnazijo v Celje. Uspešno je končala osmi razred in se zaposlila pri železničarjih. Leta 1942 je obiskovala enoletni pedagoški tečaj v Celovcu. V letih 1943-44 je morala prisilno in se vrnila v domovino. Do osvoboditve je bila zaposlena v Mlekarni v Radečah.

Takoj po osvoboditvi, leta 1945, je nastopila delovno mesto učiteljice v Svibnem. Na tamkajšnji osnovni šoli je bilo takrat pet razredov in povprečno 75 učencev, poučevali pa sta le dve učiteljici. V letu 1948-49 so njeno kolegice premeštile in tako je ostala Sonja sama. Poučevala je torej pet razredov v dveh oddelkih. Poleg tega je vsako leto vodila posebno tečaje za kmečko mladino.

bil temeljit, dosleden in preudaren, zato je užival pri sodelavcih in drugih zaupanje, ljubezen in spoštovanje. Prav zaradi tega je dosegal lepe uspehe tudi pri vzgoji transportnih železniških delavcev, s tem je veliko pripomogel k lepšemu razvoju transporta kot pomembne gospodarske veje. Pri nas je imel kot prvi na tem področju pionirsko pedagoško vlogo. Kako zavzet je bil za svoj poklic, kaže okoliščina, da se je za problematiko izobraževanja železniških kadrov, posebno v zvezi s prizadevanji za usmerjeno izobraževanje, zanimal še v času svoje bolezni in je o tej tematiki mnogo razmišljal, razpravljal in tudi pisal.

Danilo Brunet je bil odličen kolega, rad je pomagal in sodeloval, kjer koli je bilo potrebno. Mlajšim je bil mentor in prijatelj, posebno priljubljen pa je bil med sošolci. S svojimi bogatimi pedagoškimi in življenjskimi izkušnjami je močno vplival na vse, ki so s njim sodelovali.

ALBIN PODJAVORŠEK

vodila več let. Bila je svetovalka in pravičnica razsodnica mlajšim in starejšim. Kot pedagoška delavka je bila zgled kolegom in sodelavcem na šoli, mlajšim poklicnim kolegom in kolegicam pa je v njihovem začetnem delu rada sodelovala in pomagala.

Njena prizadevanja pa niso ostala zaprta za šolskimi vrati. Kljub obilici dela v šoli je zavzeto delala tudi v raznih družbenih in političnih organizacijah, ves čas, v težkih letih po vojni, ko je prav učitelj spodbujal prosvetno-kulturno življenje na vasi. Bila je predsednica, tajnica in blagajničarka v krajevnih ljudskih odborih, organizacijah Osvobodilne fronte, Antifašistične fronte žena, še posebno pa se je razdajala organizaciji Rdečega križa v kraju, ki je bila njena skrb že med aktivnim službovanjem, še bolj pa se ji je posvetila po upokojitvi. Organiziranje tečajev, obdarovanja tistih, ki so bili potrebni pomoči in krvojadalske akcije — vse to je sodilo v področje njenega dela in prizadevanj.

Marjeta Kraljeva je imela rada delo, verjela je v uspeh in si nenehno prizadevala za vse lepo in pravično. Njeno življenje je ugasnilo, niso pa ugasnili njena dejanja. Ostala nam bo zgled predane učiteljice in družbene delavke, ker je zavzeto oblikovala in plemenitila slovensko, posebno pa še našo šentjernejsko mladino.

ANTON PLUT

Kljub naporom je z voljo vodila tudi kulturno življenje.

Na Svibnem si je Sonja Pešec ustvarila družino in leta 1952 prišla poučevala na šolo v Radeče. Že v naslednjem šolskem letu je prevzela prvi razred in od takrat je ves čas poučevala v tem razredu. Delo je bilo še posebno naporno, saj je bila otrokom velikokrat hkrati mati in učiteljica. Zelo rada je pomagala učencem, ki so težje dojemali snov. Sonja bo ostala v lepem spominu tudi staršem svojih učencev, saj jim je s svojimi bogatimi izkušnjami pomagala oblikovati prave osebnosti.

Z zadovoljstvom je učiteljica Sonja zrla na prehojeno pot in se veselila upokojitve, ki naj bi jo dočakala čez leto dni. Pa je prišlo tisto najhujše — bolezen. Nihče izmed nas ni mogel doumči, da je ta zahrbita bolezen tako resna. Premagovala jo je z izrednim pogumom in voljo, ker je znala ceniti življenje kot največjo vrednoto.

Vedno in vselej je bila plemenit človek in prijatelj vsakemu, ki misli dobro in pošteno. Takšno bomo pogrešali vsi, ki smo jo poznali in z njo delali. Tako bo živela v nas in mladih rodovih. I. M.

Albin Podjavoršek

Sredi pomladi, letošnjega 14. aprila, se je utrnilo bogato življenje odličnega slovenskega pedagoga, šolnika in organizatorja ljudske prosvete profesorja Albina Podjavorškega, velikega humanista in prijatelja mladine, ki ji je posvečal vse življenje.

Albin Podjavoršek je bil rojen leta 1908 v Celju v delavski družini; šolal se je v Celju, v Mariboru in v Ljubljani; diplomiral je iz defektologije, psihologije in pedagogike. Kot učitelj je delal v Ptuj, Polju ob Sotli in Rogški Slatini, po diplomu na fakulteti pa v Celju na učiteljsko in gimnazijo, in zadnja leta na Pedagoški akademiji v Ljubljani. Leta 1941 so ga gestapovci v Rogški Slatini aretirali in zaprli, nato pa z družino izgnali na Hrvaško.

Takoj po osvoboditvi se je navdušeno lotil obnove našega šolstva, zlasti na celjskem območju; vodil je pedagoške tečaje za izobražbo osnovnošolskih učiteljev in tečaje za izobraževanje za družinski računovodij, organiziral je združenstvo in predaval po celotnem območju Celja in okolice. Po letu 1953 je sodeloval pri začetkih akcije poklicnega usmerjanja v Jugoslaviji in v Sloveniji: ustanovil je poklicno svetovalnico v Celju, sodeloval pri ustanovitvi slovenske sekcije poklicnega usmerjanja in postal njen prvi predsednik; sodeloval je pri ustanovitvi zavoda za rehabilitacijo v Celju, vzgojnih posetovalnic v Celju in v Žalcu; kot psiholog in poklicni svetovalnik pri poklicnih svetovalnicah v Celju, v Žalcu, v Slovenskih Konjicah. Kot član glavnega odbora Jugoslovanskega združenja za poklicno usmerjanje ter predsednik republiške slovenske sekcije je predaval o problematiki poklicnega usmerjanja in imel seminarje za poklicne svetovalce, psihologe, mladinske referente, starše, učitelje ipd. po vseh večjih krajih Slovenije. V Celju je organiziral ustanovitev pedagoškega društva in bil njegov dolgoletni predsednik. Kot predsednik slovenske sekcije za poklicno usmerjanje si je zelo prizadeval za uvajanje te dejavnosti v šole, predaval o tem, bil pa je tudi član republiške komisije za to dejavnost.

Vodil je učiteljski politični tečaj (1945), v letih 1945-1948 pa je predaval v osnovnih pedagoških tečajih.

Sodeloval je v sindikatu učite-

ljev v Celju, kot profesor na učiteljski v Celju in pedagoški akademiji v Ljubljani pa je storil veliko za vzgojo mladih učiteljev.

Pedagogiko in psihologijo je predaval po vsej Sloveniji, po osnovnih šolah in več srednjih šolah, svoje znanje je razdal učiteljem, mladincem in staršem. Na učiteljsko v Celju je bil dolgo leta mentor mladinske organizacije in šolske skupnosti.

S članki in razpravami je sodeloval pri mnogih naprednih listih že pred vojno, npr. v listu Edinost, Slovenija, reviji Gruda itd. po osvoboditvi pa je pisal v številne časnike in revije, urejal bilene in razne publikacije. Tudi za strokovne revije je napisal veliko obsežnejših razprav. V rokopisu je ostalo še veliko strokovno-znanstvenih razprav iz zgodovine in defektologije. Več tovrstnih del je objavil v reviji Specijalna škola v Beogradu. Leta 1947 je izšla njegova Ljudska računica za tečajnike in učitelje, za tečajnike v pedagoških tečajih pa predelana Obča psihologija. Za znanstveni razpravi defektološke vsebine je prejel najprej leta 1958 in nato še leta 1961 skupno nagrado Sklada Borisa Kidriča.

Bil je član uredniškega odbora revije Zveze slušno prizadetih Slovenije, Izsvetatišine in Našega zbornika, revije za pomoč duševno prizadetim otrokom, ter zastopnik Slovenije v izdajateljskem svetu časopisa Specijalna škola in kasnejšega časopisa Defektološka teorija in praksa.

Prejel je veliko priznanj, pohval in odlikovanj; med drugim je bil častni član Slovenskega društva za poklicno usposabljanje in Društva defektologov Slovenije. Dobil je plaketo Zveze združenj za poklicno usmerjanje Jugoslavije ter priznanje za nesebično in požrtvovalno delo pri oblikovanju slovenskih učiteljev in vzgojiteljev. Leta 1978 je bil odlikovan z redom dela z zlatim vencem. Posebno priznanje je prejel ob 30-letnici Prosvetnega delavca, saj je v njem zvesto sodeloval skoraj 30 let.

Težko bi bilo orisati vse življenjsko delo pokojnega profesorja. Eno pa je gotovo: poleg njegovega bogatega znanstvenega dela bo v nas ostala tudi njegova kristalno čista človeška podoba, ki je ne more izbrisati čas.

BOGO JAKOPIČ

Marija Gašperšič

»Živeti-umreti je usoda naša, a cilj nam je visoko posajen! Glej to drevo: za usodo nič ne vpraša, a večno se bori za svoj namen...«
Oton Župančič

Tako drevo je bila Marija. Tiho in skromno je odšla, toda bogato in polno je živela za mladi rod. Vse svoje življenjske sile je izčrpala za mladino v štirindvajsetih letih pedagoškega dela.

Številni otroci, mati gospodinja, oče družinski skrbnik, s slabo plačo zgodba o prenekanter slovenske delavske družine. Tudi Marijina življenjska zgodba je taka — nezvenčca, vsakdanja.

V svoj domači kraj Sostro se je iz Celja vrnila leta 1957, da se je zaposlila na šoli, ki jo je sama obiskovala v otroških letih. O njenem delu na naši šoli lahko rečemo le — odlično. Bila je izvrstna pedagoginja in metodičarka. Vsaka njena ura je bila vzorna, izpolnjena z njenim tru-

dom in delom vseh učencev. Svojim učencem je bila tovarišica in prijateljica. Posebej zanje je sestavljala literarne sestavke za dramski krožek, jim pomagala pri listu Vesna in organizirala ogled gledaliških predstav. Vse njeno delo je prevevala ljubezen do lepe slovenske besede; zanje je navduševala tudi svoje učence. Njena beseda ni bila glasna, bila pa je potrpežljiva in vztrajna. Beseda, ki tiho, a nezmotljivo vodi k ciljem.

Vsi, ki smo delali z njo, smo občudovali njen pedagoški zanos, njeno zavzetost za delo z mladino. Vedno nam je bila dobra kolegica in svetovalka. Nikoli ni bila nestrpna, vselej smo se lahko zanesli na njeno besedo in delo.

Bogato in polno je živela za mladi rod. Tiho in skromno je odšla...

Kolektiv Osnovne šole
Toneta Trtnika-Tomaža,
Sostro

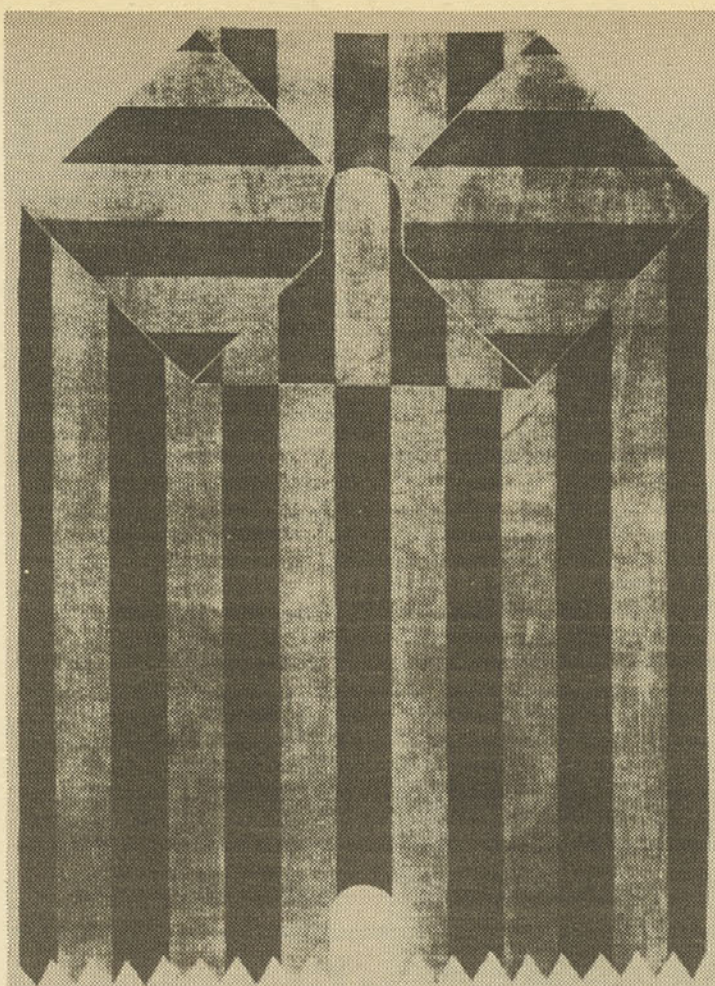
Razstava Učbeniki za pouk zgodovine na Slovenskem

Slovenski šolski muzej v Ljubljani razstavlja od začetka aprila do konca junija učbenike za pouk zgodovine na Slovenskem. Razstava po svoje ponazarja razvoj zgodovinskega pouka pri nas vse do današnjih dni.

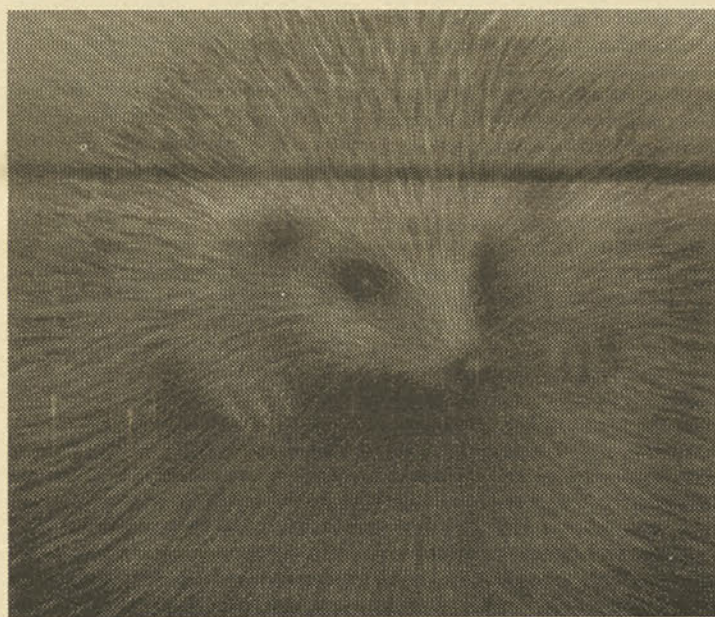
Pouk zgodovine je bil pri Slovencih do konca prve svetovne vojne vezan na sestavo, organizacijo in cilje šolstva v takratni Avstriji. Slovensko šolsko zgodovinsko pisarstvo se je začelo poasi uveljavljati šele z uvajanjem prvih ustavnih političnih pravic; v času, ko so bile osnovne šole s tretjim avstrijskim osnovnošolskim zakonom iz leta 1869 tudi pri nas postavljene na nove temelje in ko je Taffejev režim (1879–1893) omogočil utrkivacijo nižjih gimnazij na Kranjskem. Do tedaj so bili pri nas v rabi nemško pisani zgodovinski učbeniki, ki so izšli pri c. k. Zalozi šolskih knjig na Dunaju. Tudi v dobi Napoleonovih Ilirskih provinc nismo dobili slovenskega učbenika za zgodovino. Po letu 1866 pa je bilo slovenskih zgodovinskih učnih knjig vse več. Pomembne zasluge za izdajo letih ima Slovenska matica. A naše šolsko zgodovinsko pisarstvo ostalo vse do razpada monarhije tako glede na sestavo in razporeditev učne snovi kakor glede na vzgojno-izobraževalne smotre pod močnim nemškim vplivom. Šele narodna osvoboditev in zedinjenje z drugimi jugoslovanskimi narodi je Slovincem prinesla tudi osamosvojitve od tradicionalnih nemških vplivov pri zgodovinskem pouku. Nastajajo novi učbeniki v katerih se izraža državna enotnost v skupni državi Slovencev, Hrvatov in Srbov. Po letu 1918 pa se tudi vse močnejše pojavlja klic po modernizaciji zgodovinskega pouka, tako metodični kakor vsebinski. Glede tega so bila pomembna trideseta leta.

Po končani ljudski revoluciji in zmagoviti NOB so bile ustvarjene nove možnosti tudi za pouk zgodovine. V naši historiografiji in v pouku zgodovine so se sedaj uveljavile nove, znanstveno naprednejše poti v skladu z zasnovo historičnega materializma, moderne pedagogike in s psihološkimi zahtevami. A težav, ki so jih imeli predvsem pisci prvih povojnih učbenikov — te tudi zdaj niso majhne — ne gre podcenjevati. Kljub temu lahko ugotovljamo, da se zdaj v slovenski zgodovinski učbeniški literaturi uveljavljajo sodobna didaktično-metodična načela. Učbeniki so razbremenjeni faktografije in diskripcije in vsebujejo le bistvene podatke o zgodovinskih pojavih in procesih. V povezavi z delovnimi zvezki in zgodovinskimi čitankami in drugimi učnimi sredstvi dajejo možnost, da učenci ob njih razvijajo sposobnost logičnega sklepanja in se marksistično idejno vzgajajo.

JOŽE CIPERLE

Marjan Kravos: Odtisek, akvatinta in vernis-mou s slovensko-furlansko-koroške razstave Intart, ki je bila odprta v ljubljanskem Jakopičevem razstavišču. Ta finalna prireditev je letos predstavila umetnike najmlajšega rodu; k tem sodi tudi primorski grafik Marjan Kravos, ki je študiral v Ljubljani in je zdaj profesor na slovenski gimnaziji v Trstu. — Grafični list Odtisek prikazuje papirnato vrečko na reprezentativen način, to je spogledi od najbolj značilnih strani. Sicer vsakdanji, skoraj banalni predmet je tako postal pomemben in monumentalni, posebno še, ker je umetnik obdržal in poudaril samo bistvene oblike ter opustil naključnosti. Takšno povzdignjenje preprostega predmeta vsebuje tudi svoje etično sporočilo. Podoba pa nam z uravnovešenim ritmom navpičnih in vodoravnih, tonsko kontrastnih ploskev, posreduje doživljanje ne glede na to, kaj predstavlja. Zrcali trdnost, red in strogost, ki jo avtor občuteno mehča in pestri z domiselno uporabljenimi tehniko vernis-mouja. (T. S.)

Lynne Cullen Dennis: Iz knjige Zajček in ježek

Časopis izdajata republiški odbor Sindikata delavcev vzgoje, izobraževanja in znanosti ter Izobraževalna skupnost Slovenije — Izhaja štirinajstredno med šolskim letom.

Izdajateljski svet ČZP Prosvetni delavec: Metka Rečnik, predsednica, Jože Deberšek, Tea Dominko, Milanka Dragar, Leopold Kejžar, Marjana Kunej, Marija Skalar, Janez Sušnik, Valerija Škerbec, Zdravko Terpin, Milica Tomše, Jože Valentinčič, Boštjan Zgonc.

Uredniški odbor Prosvetnega delavca: Geza Čahuk, predsednik, Breda Cajhen, Tea Dominko, Marjana Kunej, Rudi Lešnik, Veljko Troha, Jože Valentinčič, Dušan Zupanc.

Uredništvo: Jože Valentinčič, glavni urednik, Marjana Kunej, odgovorna urednica, Tea Dominko, tehnična urednica.

Naslov uredništva in uprave: Poljanski nasip 28, tel.: 315-585, poštni predal 21, Ljubljana 61104.

Rokopisov in fotografij ne vračamo, posamezni izvod 8 din. Letna naročnina 150 din za posameznike, za delovne organizacije 250 din, za študente 100 din. Št. tek. računa 50101-603-46509.

Tiska ČZP Ljudska pravica. YU ISSN 0033-1643
Po mnenju Republiškega komiteja za vzgojo in izobraževanje je časnik »Prosvetni delavec« prost temeljnega davka od prometa proizvodov (glej 7. točko 1. odstavka 36. člena zakona o obdavčenju proizvodov in storitev v prometu).

Balkansko filmsko srečanje

Zdaj, ko je mimo, si smemo priznati: bilo nas je nekoliko strah. Strah pred neznanim, brezimnim, pred nečim, kar je v naše predstave vcepljeno kot provincialno folkloristično in odmaknjeno velikim tokovom duha. A kako prijetno je razpravljati zmoto! Spoznati, da smo bili vse preveč enostransko usmerjeni, zagledani v Pariz, v Rim, v London, tja čez v New York ali San Francisco, pa na naši strani Evrope v Prago ali v Varšavo... vse drugo, tudi naša neposredna bližina, pa je tičalo v naši zavesti kot nekaj, kar nam je tuje, zaprto in nas ne zanima. Vedeli smo sicer, da imajo tudi Romuni svojo literaturo, Bolgari svoje gledališče, Turki svoj film — Grki in Albanci, a nas preprosto ni mikalo, da bi se seznanili, pričrpani, da gre za njihovo nacionalno kulturo lokalnega pomena; naša okba so bila odprta k tako imenovanim mednarodnim, evropsko-svetovnim kulturnim dogajanjem, vanje pa se nam je zdelo samoumevno uvrščati ameriško, italijansko, francosko, nemško, deloma sovjetsko, poljsko in še katero nacionalno ustvarjalnost, ne pa tudi ustvarjalnih prizadevanj malih v velikem toku obrobno obravnavanih narodov, katerih usode smo navezadnje v polni meri deležni tudi sami. Kot da smo pozabili, kje so vzroki in korenine kulturnega imperializma, ki z vsemi razpoložljivimi propagandnimi sredstvi uveljavlja velike in odriva majhne. Sami smo, vsaj na področju filma, popolnoma vdani tej enostranski usmeritvi, ki žal ne morejo do živga tudi posamični dokazi o izjemni ustvarjalni vrednosti posameznih majhnih nacionalnih kinematografij. Recimo: dve leti je tega, kar smo na televiziji videli pretresljivi turški avtobus, tragično dramo o zdomcih na Švedskem; na letošnjem FEST so se Turki vnovič izkazali z enim najboljših filmov v tem izboru sploh — s svojo Čredo, ki jo je ob odprtju IV. balkanskega filmskega festivala v filmu tedna predstavila tudi ljubljanska televizija. A kot da nam tudi to ni zadoščalo. V izrazno in izpovedno moč turške kinematografije še zmerom

zremo z nezaupanjem.

Balkanski festival, ki je v st njenem prikazu predstavil ustvarjalna prizadevanja in do seženo raven kinematografije na tem območju sveta, nam je mnogočem odprl oči. Videli smo in zvedeli, kar nam je bilo doslej zastrto. Tudi o tem, da se, denimo, Grki ali Turki intenzivno ubadajo s svojo aktualno družbeno, socialno in politično problematiko, s položajem svojega proletariata, s prebojem naprednih teženj, kar je vseskozi aktualno tudi za naš doživljajski interes, nismo vedeli dovolj (Turki so nam na festivalu pokazali dvoje filmov te vrste: Naši družino in Hišnika — in Grki Zlatolasko.) Da so Romuni zmogni skrajno kritične politične drame, katere smoter je obračun s togimi oblikami partijskega centralizma ob hkratni apoteotični načel humanega razumevanja človeka in medčloveških odnosov (Trenutek), nam prav tako ni bilo jasno. Da so Bolgari zmogni tako dognane filmske poetike kot nam jo je razkril njihov film Usnjeni škornji neznanega avtorja, smo se zavedli šele med potekom balkanskih festivalskih dni. Domala vse, kar smo videli, so bila lepa in vesela presenečenja, sami zapovrstni dokazi o ustvarjalni vitalnosti posameznih nacionalnih središč, pri čemer smo bili — kljub nekaterim filmsko-izraznim pomanjkljivostim — še posebej veseli humorne svežine, ki so jo v svoj film Koncert v letu 36 vdihnili Albanci, da o turški Naši družini (povsem godni za takojšen distribucijski odkup) v tej zvezi posebej niti ne govorimo.

Dobri del »balkanskih« filmov zlepa ne sodi v kakršnokoli podpopprečje, ne v filmsko-izraznem ne v povsem gledališko-komunikativnem pomeni. Prej nasprotno. S svojo vsebinsko, dramaturško pa tudi igralno drugočnostjo ponujajo prenekatere priložnosti za poživitev našega pogostoma ameriško-enoličnega in pretirano šablonskega repertoarja. Upajmo, da bodo o tem razmislili tudi naši filmski uvozniki.

VIKTOR KONJAR

Pedagoški inštitut pri univerzi Edvarda Kardelja
Filozofska fakulteta, PZE za pedagogiko
Zavod SR Slovenije za šolstvo v sodelovanju z
Marksističnim centrom CK ZKS

prirejajo POSVET »POLITEHNIČNA VZGOJA IN IZOBRAŽEVANJE ZA USTVARJALNO DELO IN SAMOUPRAVLJANJE«

ki bo od 22. do 24. oktobra na Otočcu.

Kot je znano, je proizvodno-tehnično vzgojno-izobraževalno področje bolj ali manj novo področje, ki bo v načrtovani reformirani šoli dobilo enakovreden položaj z intelektualnim, telesnim in estetskim vzgojno-izobraževalnim področjem. Ker imamo za to področje razmeroma malo izkušenj, je namen posveta osvetliti problematiko politehnične vzgoje in izobraževanja z idejnega, družbenega, politološkega, pedagoškega in družbenoekonomskega vidika. Pri tem naj bo vodilo teoretično osmišljanje in širjenje temeljnih teoretičnih spoznanj ter obravnavanje posebnih problemov, vezanih na praktične rešitve.

Na posvetu bodo s svojimi prispevki sodelovali poleg strokovnjakov z institucij, ki so prireditelji posveta, še strokovnjaki z drugih institucij, ki se ukvarjajo s to problematiko, strokovnjaki iz prakse, ki sodelovanju pa smo povabili tudi nekaj strokovnjakov iz drugih republik, ki že imajo večletne izkušnje s politehnično zasnovanostjo vzgoje in izobraževanja.

Prispevki bodo tiskani v posebni publikaciji, ki jo bodo prijavljeni udeleženci prejeli po pošti skupaj s podrobnim programom v začetku septembra.

Rok za prijavo na posvet je 30. junij 1980.

Kotizacija za udeležbo na posvetu je 1.200 din in jo, prosimo, nakazite na žiro račun št. 50101-603-50844 — posvet. V kotizacijo so všteti stroški za organizacijo posveta in stroški za publikacijo.

Udeležence posveta pa vabimo, da tudi aktivno sodelujejo na posvetu, da tudi aktivno sodelujejo na posvetu, bodisi s koreferatom (do 7 tipkanih strani) ali z diskusijskim prispevkom (do 3 tipkane strani), ki naj jih pošljejo organizacijskemu odboru, skupaj s prijavo prav tako do 30. junija 1980. Izbrani prispevki bodo honorirani in razmnoženi in jih boste kot prilogo k publikaciji prejeli na posvetu.

Morebitne informacije, ki bi jih potrebovali o posvetu, dobite na Pedagoškem inštitutu, Ljubljana, Gerbičeva 62, tel. št. 261-275.

Vabilo na posvetovanje s podrobnim programom boste prejeli v septembru, skupaj s publikacijo.

Ker je število mest za udeležbo na posvetu omejeno, prosimo vse, ki se želijo udeležiti posveta, da se držijo roka za prijavo.

V pričakovanju vaše prijave vas tovariško pozdravljamo!

PRIPRAVLJALNI ODBOR

Radio in šola

NIŽJA STOPNJA

30. maja: Izlet pa tak
6. junija: Rada imam pravljice Ele Peroci

SREDNJA STOPNJA

27. maja: Improvizacija v glasbi II
3. junija: Rudarstvo v srednjeveški Srbiji

VIŠJA STOPNJA

29. maja: Film — umetnost gibljivih sličic
5. junija: Projekt Črna luknja

NENAVADNI POGOVORI

30. maja: Odrasli tako — kako pa mi
6. junija: Odrasli tako — kako pa mi
7. junija: Prosim, daj mi mir

ZA SREDNJE ŠOLE

26. maja: Kulturna politika v socialistični družbi
2. junija: Marksistična zasnova estetike
31. maja: Saša Vegri
7. junija: Svetlana Makarovič

Komisija za delovna razmerja

GIMNAZIJE IVAN CANKAR, LJUBLJANA, ŠUBIČEVA 1
razpisuje prosta dela in naloge
— učitelja fizike, za nedoločen čas, s polnim delovnim časom
Kandidati morajo izpolnjevati poleg splošnih pogojev še poseben pogoj: končana fakulteta za naravoslovje in tehnologijo — smer fizika.
Delovno razmerje bomo sklenili s 1. 9. 1980.
Rok za prijavo je 15 dni po objavi razpisa, kandidata pa bomo izbrali v 10 dneh po končanem sprejemanju prijav. Kandidati bodo obveščeni o izbiri v 30 dneh po objavi razpisa.

Združene osnovne šole Celje

TOZD OSNOVNA ŠOLA FRANKOLOVO

razpisuje prosta dela in naloge
— učitelja razrednega pouka, za določen čas
— učitelja slovenskega in angleškega jezika za nedoločen čas

Na voljo sta samski stanovanji. Začetek dela 1. septembra 1980.

VZGOJNO-IZOBRAŽEVALNE IN VZGOJNO-VARSTVENE ORGANIZACIJE

ali veste, da so razpisi v Prosvetnem delavcu za vas veliko cenejši kot v drugih časopisih?

NOVA SKUPINSKA NAROČILA NA PROSVETNEGA DELAVCA

Osnovna šola Peter Kavčič, Škofja Loka, 8 naročnikov
Osnovna šola Prežihov Voranc, Jesenice, 6 naročnikov
Osnovna šola Ljubljana Vič, 4 naročniki
Med posameznimi novimi naročniki so tudi taki, ki dodajo naročilu prijazo in prijetno besedo. OLGA FRUMEN, študentka 1. letnika Pedagoške akademije v Mariboru, piše:
»Prebrala sem nekaj števil Prosvetnega delavca in bil mi je izredno všeč. V upanju, da bo tak tudi vnaprej, vas lepo pozdravljam.«

VSEM, KI SPREMLJAJO NAŠE DELO IN ŠIRIJO GLASILO MED PROSVETNE DELAVCE, SE ZAHVALJUJEMO!